

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพความเป็นมา และแนวเหตุผล

อุตสาหกรรมเหล็กจัดเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมอื่นๆ ในประเทศอีกมากโดยเฉพาะอุตสาหกรรมก่อสร้าง ยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น อุตสาหกรรมเหล็กสามารถจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ เหล็กขั้นต้น เหล็กขั้นกลาง และเหล็กขั้นปลาย

1. **เหล็กขั้นต้น** : ในการผลิตเหล็กแบบครบวงจรจะเริ่มจากการผลิตเหล็กขั้นต้น โดยการนำสินแร่เหล็ก (Iron Ore) มาผ่านกระบวนการถลุงซึ่งปัจจุบัน มีกรรมวิธีการถลุง 2 วิธี คือ วิธี Blast Furnace และวิธี Direct Reduced เหล็กที่ได้จากการถลุงเรียกว่า เหล็กถลุง (Pig Iron) และเหล็กพูน (Sponge Iron) ซึ่งเป็นวัตถุดิบขั้นพื้นฐานในการผลิตเหล็กทุกชนิด

2. **เหล็กขั้นกลาง** : นำเอาเหล็กพูน เหล็กถลุง เข้าเตาหลอมละลายให้ได้คุณภาพที่ต้องการ แล้วผ่านกระบวนการหล่อเหล็กให้เป็นแท่งที่มีลักษณะแตกต่างกันตามการนำไปใช้งาน ซึ่งได้แก่ เหล็กแท่งกลม (Billet) เหล็กแท่งแบน (Slab) เหล็กแท่งใหญ่ (Bloom , Beam , Blanks) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เหล็กขั้นกลาง นอกจากนี้ยังมีการนำเอาเศษเหล็ก (Scrap) มาเป็นวัตถุดิบในการผลิตด้วย

3. **เหล็กขั้นปลาย** : นำเอาเหล็กในกระบวนการที่ 2 ผ่านกระบวนการรีด รีดซ้ำหรือหล่อ เป็นผลิตภัณฑ์เหล็กขั้นปลาย หรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปต่อไป โดยเหล็กแท่งกลม (Billet) นำไปรีดหรือรีดซ้ำ เป็นผลิตภัณฑ์รูปทรงยาว เช่น เหล็กเส้น เหล็กหลอด ลวดเหล็ก แรงดึงสูง เป็นต้น ส่วนเหล็กแท่งแบน (Slab) นำไปรีดเป็นผลิตภัณฑ์รูปทรงแบน ได้แก่ เหล็กแผ่นรีดร้อน และรีดเย็น หรือนำไปชุบตีบุก หรือชุบสังกะสีต่อเป็นเหล็กแผ่นตีบุกและเหล็กแผ่นสังกะสี เป็นต้น สำหรับเหล็กแท่งใหญ่ (Bloom , Beam , Blanks) นำมารีดเป็นเหล็กโครงสร้างรูปพรรณ ส่วนผลิตภัณฑ์เหล็กหล่อจะผลิตจากเศษเหล็กเป็นส่วนใหญ่โดยการนำเศษเหล็กมาหล่อขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ขั้นปลายที่ได้รับทั้งหมดสามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง ชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ บรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ดังแผนภาพกระบวนการผลิตเหล็กข้างล่างนี้

1.2 ประวัติขององค์กรที่ศึกษาและที่มาของปัญหางานวิจัย

1.2.1 ภูมิหลังของบริษัท

บริษัท ผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดม้วน จำกัด ได้ดำเนินการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อดำเนินการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานสากล เพื่อรองรับความต้องการเหล็กแผ่นรีดเย็นรีดเย็นภายในประเทศและเป็นการทดแทนการนำเข้า โดยที่มีกำลังการผลิตปีละ 890,000 ตันต่อปี เหล็กแผ่นรีดเย็นที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งจำนวน 250,000 ตัน จะนำไปผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องคือ แผ่นชุบสังกะสี (Galvanizing Line) ต่อไป โดยที่จะมีการจำหน่ายแก่ผู้ใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมท่อ อุตสาหกรรมรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ และบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

1.3 สภาวะของอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็น

1.3.1 การส่งเสริมการลงทุน

จากที่บริษัทจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Bol) ทำให้บริษัทได้รับประโยชน์ที่สำคัญมีดังนี้คือ

1. ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร
2. ให้ได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าร้อยละเจ็ดสิบห้าของอัตราปกติสำหรับวัตถุดิบ วัสดุจำเป็น ตลอดจนอุปกรณ์อะไหล่เครื่องจักรที่สำคัญ เป็นเวลา 1 ปี
3. ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล นับจากวันที่เริ่มมีรายได้เป็นเวลา 8 ปี
4. ได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมไปคำนวณเพื่อเสียภาษีเป็นเวลา 8 ปี
5. ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละห้าสิบของอัตราปกติเป็นเวลา 5 ปี (นับจากวันที่ครบกำหนดตามข้อ 3)

1.3.2 ด้านเทคนิค

ทางด้านเทคนิคการผลิตบริษัทฯ ได้รับการช่วยเหลือในการออกแบบโครงการในรูปแบบ Turn Key กับ บริษัท จากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นหนึ่งในบริษัทที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ในโครงการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นมาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามบริษัทดังกล่าว ยังได้พิจารณาจัดหาเครื่องจักรของกระบวนการผลิตโครงการนี้ที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ระบบการผลิตแบบอัตโนมัติ โดยจัดหาเครื่องจักรที่สำคัญจากแหล่งต่างๆ ดังนี้คือ

1. หน่วยผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น จากประเทศ ฝรั่งเศส และ เยอรมัน
2. หน่วยงานผลิตเหล็กแผ่นชนิดชุบสังกะสี ประเทศ ญี่ปุ่น
3. หน่วยงานเหล็กแผ่นเคลือบสี จากประเทศ ฝรั่งเศส
4. หน่วยงานกระบวนการผลิตกรดกลับคืนและทำความสะอาดผิวประเทศ สหรัฐอเมริกา

1.3.3 สภาพการด้านตลาดของเหล็กแผ่นรีดเย็น

จากสภาวะการณ์ของอุตสาหกรรมเหล็กและราคาของตลาดโลกในรอบ 24 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีการขึ้นลงแบบวัฏจักรอนุกรมเวลา (Cyclical Peak) อันเนื่องมาจากความผันผวนด้านเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะปี 1974 และ 1979 ที่เกิดวิกฤติราคาน้ำมันโลก และการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในช่วงต้นของศตวรรษ 1990 และวิกฤติเศรษฐกิจล่าสุดที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียน

ถึงแม้มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นมาข้างต้น แต่ปริมาณการบริโภคของผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปของโลกยังคงมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ประมาณ 1 เปอร์เซ็นต์ ต่อปีตลอดระยะเวลา 24 ปีที่ผ่านมา ในแต่ละครั้งการเกิดวิกฤติพบว่าปริมาณการบริโภคเหล็กมีแนวโน้มลดลงประมาณ 3 ปีติดต่อกัน ก่อนที่จะฟื้นแล้วมีการเติบโตอีก 3 ~ 4 ปี

สถานการณ์ของตลาดโลก

จากการสังเกตการณ์ของ (ISSI) พบว่าปี 2000 เป็นปีที่ดีปีหนึ่งของตลาดเหล็ก นอกจากนี้ Goldman Sachs คาดการณ์ว่าอัตราการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 2.2 ปี 1999 เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1 หลังจากการบริโภคลดลงร้อยละ 2.2 ในปี 1998 สำหรับปี

2000 ปริมาณผลิตภัณฑ์ทั้งหมดมีการเจริญเติบโตร้อยละ 5.7 ในเอเชียพบว่ามีการผลิตเหล็กดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับปี 1998 ส่วนยุโรปและอเมริกาความต้องการเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 ในปี 2000

ตารางที่ 1.1 แสดงการคาดการณ์การเจริญเติบโต (ISSI)

	1998 (ตัน)	1999 (ตัน)	% change	2000 (ตัน)	% change
สาธารณรัฐประชาชนจีน	113.9	130.8	+14.8	137.0	+4.7
ญี่ปุ่น	70.3	68.9	-1.9	73.8	+7.1
เกาหลีใต้	24.9	34.0	+36.5	38.6	+13.5
กลุ่มประเทศเอเชีย	285.2	310.6	+8.9	332.2	+6.9
นาฟต้า	143.0	137.8	-3.6	144.2	+4.6
อเมริกาใต้	27.6	24.7	-10.5	27.4	+10.9
ยุโรป	172.1	169.8	-1.3	177.9	+4.7
ปริมาณทั้งหมด	693.3	710.9	+2.5	752.0	+5.7

อุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็นในกลุ่มประเทศอาเซียน

ผลจากเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 1997 ทำให้อุตสาหกรรมเหล็กของภูมิภาคนี้ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและยังต้องเผชิญกับราคาเหล็กที่ลดลง ปริมาณการบริโภคเหล็กสำเร็จรูปของภูมิภาคอยู่ที่ประมาณ 21 ล้านตันในปี 1998 และมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในปี 1999 ซึ่งเป็นการแสดงถึงสัญญาณการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่ง ถ้าหากมองแต่ละประเทศมีดังนี้

อินโดเนเซีย ผลจากวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้ผู้ผลิตไม่น้อยกว่า 6 รายได้หยุดการผลิตเหล็ก โดยที่อัตราการใช้การผลิตถั่วเฉลี่ยในปี 1998 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 10~30 ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการลดลงของปริมาณการบริโภคภายในประเทศ อย่างไรก็ตามปี 2000 สัญญาณการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการบริโภคได้เพิ่มสูงขึ้นแต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าก่อนวิกฤติ ในขณะที่เดียวกันปริมาณการนำเข้ามีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะว่ากำลังการผลิตยังไม่สามารถรองรับความต้องการในประเทศได้และความต้องการเหล็กที่มีคุณภาพสูงขึ้นด้วย

มาเลเซีย อัตราการบริโภคได้เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 4 เท่าตัวในช่วงปี 1988 ถึง 1997 โดยปริมาณการบริโภคเหล็กอยู่ที่ประมาณ 10 ล้านตัน แต่หลังจากเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจปี 1997 ทำให้อุตสาหกรรมเหล็กต้องเผชิญกับปริมาณสินค้าล้นตลาด ทั้งนี้ก็เพราะว่ากว่าร้อยละ 80 ของอุตสาหกรรมเหล็กในประเทศสำหรับการผลิตวัสดุก่อสร้างเป็นส่วนใหญ่

สิงคโปร์ ปริมาณการบริโภคเหล็กยังไม่ได้รับผลกระทบมากนักเหมือนกับประเทศอื่นๆในกลุ่มอาเซียน

ฟิลิปปินส์ ปริมาณการบริโภคไม่ได้ลดลงมากนัก นอกจากนี้แล้วรัฐบาลยังมีมาตรการในการลดภาษีศุลกากรโดยมีอัตราการจัดเก็บในอัตราร้อยละ 0 ~ 5 ในปี 2003 ทำให้แนวโน้มการนำเข้าเหล็กเพิ่มสูงขึ้น

เวียดนาม อุตสาหกรรมเหล็กส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐ หลังปี 1998 ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมลดลงเนื่องจากการลดลงของนักลงทุนต่างชาติ ปริมาณการบริโภคยังไม่ชัดเจนมากนัก

พม่า เป็นประเทศในกลุ่มที่มีการบริโภคเหล็กน้อยที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตามแนวโน้มปริมาณการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะความต้องการเหล็กเส้นและเหล็กหลอดสำหรับงานก่อสร้าง

ตารางที่ 1.2 แสดงปริมาณการบริโภคและการผลิตในกลุ่มประเทศอาเซียน

หน่วย : ตัน

Category	Indonesia	Malaysia	Philippines	Singapore	Thailand	Vietnam	Korea	Japan	Taiwan
Production (tons)	1,249,000	1,977,430	702,000	0	2,387,737	106,614	17,167,073	33,293,732	7,933,723
Consumption	2,081,129	2,885,831	1,369,006	673,791	2,908,817	625,479	10,693,078	23,043,244	4,525,242
Supply/Demand Imbalance	(832,129)	(908,401)	(667,000)	(673,791)	(521,080)	(518,865)	6,473,995	10,250,488	3,408,481

Excess Supply (Excess Demand)

1.4 การตลาดในประเทศ

อุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็นเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบพื้นฐานของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญมาก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กแผ่นเหล็กทั้งแผ่นเคลือบสังกะสี เหล็กแผ่นเคลือบโครเมียมและเหล็กแผ่นเคลือบดีบุกสำหรับผลิตกระป๋อง อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ปัจจุบันนี้พบว่ารัฐได้มีการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดทำให้ปริมาณความต้องการเหล็กแผ่นรีดเย็นมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทุกปี

1.4.1 ความเป็นมาของการพัฒนา

รัฐได้มีนโยบายสนับสนุนให้มีการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นในประเทศโดยเสรี เพื่อทดแทนการนำเข้า ตามแนวทางการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้มีผู้สนใจลงทุนในอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็นมีดังต่อไปนี้คือ:

- ปี พ.ศ. 2537 มีผู้ลงทุน 1 ราย ได้แก่ บริษัท เหล็กแผ่นรีดเย็นไทย จำกัด (มหาชน) มีกำลังการผลิต 1.2 ล้านตันต่อปี
- ปี พ.ศ. 2538 มีผู้สนใจลงทุนเพิ่มอีก 2 ราย ได้แก่ บริษัท บีเอสพี สตีล (ประเทศไทย) จำกัด มีกำลังการผลิต 400,000 ตันต่อปี และบริษัท สยามยูไนเต็ด สตีล (1995) จำกัด มีกำลังการผลิต 1,000,000 ตันต่อปี รวมมูลค่าการลงทุนในอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็นกว่า 40,000 ล้านบาท
- ปี พ.ศ. 2540 บริษัท เหล็กแผ่นรีดเย็นไทย จำกัด (มหาชน) ได้เริ่มผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นในประเทศครั้งแรกในเดือนสิงหาคม
- ปี พ.ศ. 2541 – 2542 บริษัท บีเอสพี สตีล (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท สยามยูไนเต็ด (1995) จำกัด ได้เริ่มผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นตามลำดับ

ศักยภาพการผลิต

- ผู้ประกอบการ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีผู้ผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น 3 ราย ได้แก่ บริษัทเหล็กแผ่นรีดเย็นไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท บีเอสพี สตีล (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท สยามยูไนเต็ด สตีล (1995) จำกัด มีกำลังการผลิตรวม 2.5 ล้านตันต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่จะสามารถผลิตเหล็กแผ่น

รีดเย็นเพื่อสนองความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้ตามมาตรฐานและชั้นคุณภาพที่กำหนดไว้

- ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศ

สำหรับประเภทผลิตภัณฑ์เหล็กรีดเย็นที่ผลิตในประเทศสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้คือ :

1. เหล็กแผ่นรีดเย็นสำหรับใช้ในงานที่ไม่ต้องการคุณสมบัติในการขึ้นรูป ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เป็นวัตถุดิบของเหล็กเคลือบสังกะสีสำหรับใช้ในงานหลังคา (Cold Rolled Steel Sheet for Galvanized Iron Substrate: GIS)
2. เหล็กแผ่นรีดเย็นสำหรับใช้ในงานทั่วไปที่ต้องการคุณสมบัติในการขึ้นรูป (Cold Rolled Steel Sheet for General Use: CRS) ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ เพอร์นิเจอร์
3. เหล็กแผ่นรีดเย็นชนิด TMBP (Cold Rolled Steel Sheet for Tinplate and Tin Free Steel : Tin Mill Black Plate) ซึ่งเป็นวัตถุดิบของเหล็กแผ่นรีดเย็นสำหรับเคลือบโครเมียมและเหล็กแผ่นเคลือบดีบุกสำหรับการผลิตกระป๋อง

ตารางที่ 1.3 รายละเอียดของแต่ละบริษัทและประเภทผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้

บริษัท	กำลังการผลิต (ล้านตันต่อปี)	เริ่มผลิต (ปี)	ความหนา (มม.)	ประเภทผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
1. บ. เหล็กแผ่นรีดเย็นไทย จก. (มหาชน)	1.2	2540	0.18 – 3.00 0.18 – 3.00	- GIS - CRS
2. บ. บีเอสพี สตีล (ประเทศไทย)จก.	0.4	2541	0.3 – 1.00	- GIS
3.บ. สยามยูไนเต็ด สตีล (1995) จก.	1.0	2542	0.2 – 1.60 0.2 – 1.60 0.18 – 0.39	- GIS - CRS - TMBP ประเภท Single cold เกรด
	2.6		T-3,T-4.T-5	

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

- ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีการผลิตในประเทศ

สำหรับประเภทผลิตภัณฑ์เหล็กแผ่นรีดเย็นที่ใช้ในประเทศที่ยังไม่มีการผลิตในประเทศ ได้แก่

1. เหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดลิกอนสำหรับนำไปใช้ผลิตแกนหม้อแปลงไฟฟ้า
2. เหล็กแผ่นรีดเย็นทำด้วยเหล็กกล้ารอบสูงสำหรับใช้ในอุตสาหกรรมผลิตใบมีดหรือใบเลื่อย
3. เหล็กแผ่นรีดเย็นชนิด TMBP ประเภท Single Cold Rolled Reduced เกรด T-1, T-2 และประเภท Double Cold Reduced ทุกเกรด

1.4.2 ภาวะอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็น

- ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน ปี พ.ศ.2540

ในระหว่างปี พ.ศ.2533 – 2539 ปริมาณการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กรีดเย็นเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วโดยปี พ.ศ.2533 มีจำนวน 960,000 ตัน ปี พ.ศ.2939 คิดเป็นอัตราร้อยละ 55 อันเป็นผลมาจากการขยายการลงทุนของอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในช่วงเวลานั้นผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมาจากการนำเข้า ทำให้ประเทศขาดดุลการค้า คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยปีละไม่น้อยกว่า 25,000 ล้านบาท

- หลังเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจและการเงินปี พ.ศ. 2540

ผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ.2540 ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคเหล็กแผ่นรีดเย็นในปี พ.ศ.2541 มีจำนวน 1.0 ล้านตันต่อปี ลดลงร้อยละ 30 อย่างไรก็ดีในช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2543 ภาวะอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็นมีการปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ มีปริมาณการบริโภคได้เพิ่มสูงขึ้นอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับช่วงก่อนวิกฤติทางเศรษฐกิจ โดยมีปริมาณการบริโภค 1.55 ล้านตันต่อปี สำหรับด้านการผลิต ตั้งแต่เริ่มมีการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นในประเทศครั้งแรก ปริมาณการผลิตได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ จากข้อมูลในช่วงที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดเย็นมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้น โดยที่มีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ปรับตัวดีขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อาหารกระป๋อง เป็นต้น

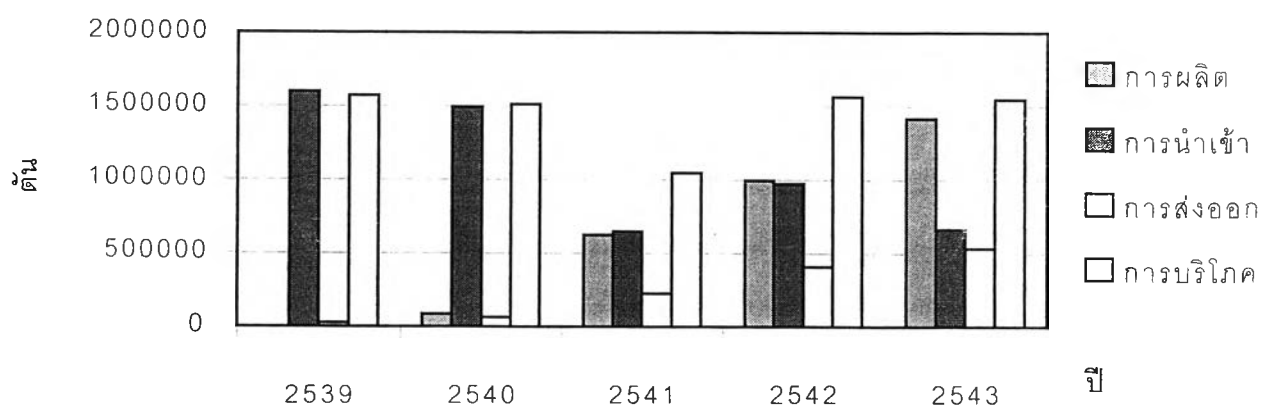

ในอนาคตอีก 10 – 15 ปีข้างหน้าคาดว่าปริมาณความต้องการเหล็กแผ่นรีดเย็นมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้จะเห็นได้จากทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยและการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ

ตารางที่ 1.4 สถิติการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคเหล็กแผ่นรีดเย็นปี 2539 – 2543

ปี	2539	2540	2541	2542	2543
การผลิต (ตัน)	-	85,000	625,523	996,733	1,417,307
การนำเข้า (ตัน)	1,596,321	1,490,679	648,598	973,879	667,269
การส่งออก (ตัน)	26,172	64,140	226,769	409,207	537,179
การบริโภค (ตัน)	1,570,149	1,511,539	1,047,352	1,561,405	1,547,397

สถิติเหล็กแผ่นรีดเย็น

ที่มา : กองโลหะกรรม กรมทรัพยากรธรณี

รูปที่ 1.2 แสดงสถิติเหล็กแผ่นรีดเย็น

ช่องทางการจัดจำหน่าย

บริษัทฯ มีแผนการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โดยเน้นที่ลูกค้าในประเทศเป็นหลัก และบางส่วนจะส่งออกไปยังประเทศจีน โดยในสถานการณ์จัดจำหน่ายภายในประเทศนั้น มีช่องทางการจำหน่ายโดยตรงกับลูกค้า ผ่านศูนย์บริการตัดชอยม้วนเหล็ก (Coil Center) ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ถือหุ้นของบริษัท ฯ และผู้ค้าเหล็ก (Trader) ผู้ซึ่งนำเข้าเหล็กแผ่นรีดเย็นเพื่อจำหน่ายให้กับตัวแทนจำหน่าย หรือผู้ผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ที่เป็นรายย่อย นอกจากนี้แล้วบริษัทฯ เป็นหนึ่งในผู้ผลิตท่อรายใหญ่ของประเทศและมีบริษัทในเครือที่สามารถรองรับและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัทเป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้วบริษัทกำลังเจรจากับบริษัทผลิตรถยนต์รายหนึ่งอีกด้วย

ในส่วนของการจัดจำหน่ายต่างประเทศแล้วบริษัทฯ ยังมีบริษัทในประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นเป็นและตัวแทนจำหน่ายอีกด้วย ดังนั้นจึงคาดว่าบริษัทฯ จะไม่ประสบปัญหาในการจัดจำหน่ายมากนัก

นอกจากนี้บริษัทฯ ยังจะมีการเซ็นสัญญา Off Take Agreement เพื่อซื้อผลิตภัณฑ์เหล็กแผ่นรีดเย็นอีกด้วย

จุดเด่นของโครงการ

1. ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายที่ประสบความสำเร็จอุตสาหกรรมเหล็กอย่างต่อเนื่องนานกว่า 25 ปี
2. บริษัทเลือกใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยในการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นอันทันสมัยจากฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ เยอรมัน
3. โครงการผลิตเหล็กของบริษัทฯ ยังอยู่ใกล้กับบริษัทผลิตเหล็กรีดร้อนทำให้ต้นทุนด้านค่าขนส่งอยู่ในระดับที่ต่ำ
4. รัฐบาลมีมาตรการเพิ่มพิกัดภาษีศุลกากรสำหรับเหล็กแผ่นรีดร้อนและรีดเย็น อยู่ในระดับสูง เพื่อป้องกันการทุ่มตลาดจากเหล็กที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันอุตสาหกรรมภายในประเทศ

1.5 กระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตของโครงการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดม้วน ประกอบด้วยหน่วยงานการผลิตใหญ่ ๆ 4 หน่วยงานใหญ่ ดังนี้คือ

1. หน่วยผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น (Cold Rolled steel Process)
2. หน่วยงานผลิตเหล็กแผ่นชนิดชุบสังกะสี (Galvanizing Steel Process)
3. หน่วยงานเหล็กแผ่นเคลือบสี (Color Coated Steel Process)
4. หน่วยงานกระบวนการผลิตกรดกลับคืน (Acid Regeneration Process)

(สำหรับสมดุลมวลการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น แผ่นชุบสังกะสีและเหล็กแผ่นเคลือบสี ของโครงการดังแสดงไว้ในรูปที่ 1.3, 1.4 และ 1.5)

1.5.1 หน่วยการผลิตเหล็กเย็น (Cold Rolled Steel Process)

กระบวนการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นของโครงการ ใช้เหล็กแผ่นรีดร้อนชนิดม้วน (Hot Rolled Coil) ซึ่งมีน้ำหนักประมาณขนาดละ 20 – 28 ตัน หนา ประมาณ 1.8 – 5 มม. และกว้างประมาณ 610 – 1,550 มม. เป็นวัตถุดิบ กระบวนการผลิตในหน่วยผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นของโครงการ มี ขั้นตอนการผลิตดังนี้

1. กระบวนการทำความสะอาดผิวเหล็กด้วยกรดเกลือ (Push Pull Pickle Line)
2. กระบวนการรีดเย็นเพื่อลดขนาดโดยใช้เครื่องประเภท Sendzimir Mill (Cold Rolling)
3. กระบวนการอบอ่อน (Batch Annealing)
4. กระบวนการรีดปรับสภาพ (Skin Pass Process)

รายละเอียดขั้นตอนการผลิตในหน่วยผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น โดยสังเขปมีดังนี้

(1) กระบวนการทำความสะอาดผิวเหล็กด้วยกรดเกลือ (Push Pull Pickle Line, PPPL)

เป็นขั้นตอนการล้างทำความสะอาดไขมันบนผิวและกัดผิวเหล็กด้วยกรด เพื่อกำจัดสนิมหรือเหล็กออกไซด์ออกจากผิว เพื่อให้ผิวเหล็กแผ่นสะอาดปราศจากไขมันหรือสนิมเหล็ก

การกัดผิวจะล้างด้วยกรดเกลือ (Hydrochloric Acid) เจือจาง ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ถึงร้อยละ 99 การทำความสะอาดผิวเหล็กด้วยกรดเกลือ มีขั้นตอนโดยสังเขปดังนี้คือ

นำเหล็กม้วนเข้าสู่ขบวนการจุ่มล้างทำความสะอาดโดยใช้กรดเกลือเป็นตัวล้างทำความสะอาด โดยแบ่งการจุ่มออกเป็น 4 ครั้งด้วยกันคือ เมื่อเหล็กม้วนถูกคลี่ออกแล้วผ่านเข้าสู่ขบวนการล้างทำความสะอาดผิวเหล็กจะผ่านเข้าไปที่อ่างจุ่มล้างครั้งที่ 1 ก่อน แล้วจึงผ่านเข้าไปที่อ่าง 2 , 3, และ 4 ตามลำดับ หลังจากนั้นจึงผ่านเข้าไปในขบวนการล้างทำความสะอาดโดยใช้น้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อล้างกำจัดสารเคมีบนผิวหน้าเหล็กออก ในขบวนการนี้ก็จะแบ่งการล้างออกเป็น 4 ครั้งเช่นกัน คือ จะมีอ่างน้ำอยู่ 4 อ่างเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นจึงผ่านเข้าขบวนการการใช้ลมเป่าเพื่อให้ผิวหน้าเหล็กแห้งไม่มีสารเคมีหรือน้ำตกค้างอยู่ที่ผิวหน้าเหล็ก หลังจากนั้นจึงทำการตัดขอบที่ไม่ได้รูปทั้งสองข้างออก (Side Trimmer) แล้วจึงนำมาขดเป็นม้วน (Hot Rolled Pickled Coil) ก่อนที่จะนำไปรีดเย็นเพื่อลดขนาดต่อไป

(2) กระบวนการรีดเย็นเพื่อลดขนาดโดยใช้เครื่องประเภท (Sendzimir Mill (Cold Rolled)

โดยการนำม้วนเหล็กที่ผ่านขบวนการทำความสะอาดผิวแล้วมาเข้าขบวนการรีดเพื่อลดขนาดความหนาของแผ่นเหล็กให้มีค่าตามที่ต้องการ ในขบวนการนี้จะเป็นการรีดแบบกลับไป - กลับมา สามารถลดขนาดความหนาของแผ่นเหล็กให้มีค่าตามที่ต้องการ และสามารถควบคุมความเรียบของแผ่นได้เป็นอย่างดี ในขั้นตอนนี้ขณะที่ทำการรีดจะมีขบวนการหล่อเย็นเพื่อลดความร้อนที่เกิดจากการรีดด้วย เครื่องรีดประเภท Sendzimir Mill เป็นเครื่องรีดเย็นที่มีสมรรถนะพิเศษในการรีดแผ่นบางและรีดเย็นเหล็กที่ลดขนาดลำบาก โดยสามารถรีดลดขนาดได้ถึงร้อยละ 90 พร้อมทั้งมีความแม่นยำและสม่ำเสมอทั้งแผ่น ซึ่งการทำงานของเครื่องรีดจะควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ เมื่อเหล็กแผ่นผ่านการรีดเย็นแล้ว จะถูกนำมาขดเป็นม้วนอีกทีเพื่อทำการอบอ่อนต่อไป

(3) กระบวนการอบอ่อน (Batch Annealing)

กระบวนการนี้เพื่อลดความแข็งของแผ่นเหล็กลง และเพิ่มความยืดหยุ่นตัวของเหล็กให้มากขึ้นเพื่อคุณสมบัติในการขึ้นรูป เพราะในขณะที่แผ่นเหล็กถูกรีดลดขนาดแผ่นเหล็กจะมีความเครียดมาก ทำให้เกิดความแข็งมากตามไปด้วย ในขณะที่ความ

สามารถในการยืดตัวลดลงจะแตกหักง่ายทันทีเมื่อนำไปเข้ากระบวนการแปรรูปเลยโดยไม่ผ่านการอบเสียก่อน การอบจะทำโดยอบเหล็กขดเป็นม้วนครั้งละ 3 ม้วน อุณหภูมิในการอบประมาณ 1260 องศาเซลเซียส เตาที่ใช้ในการอบอ่อนมีลักษณะเป็นรูปประฆังคว่ำ ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงให้พลังงานความร้อน โดยจะมี Fiber Lining อยู่ภายในเพื่อป้องกันความร้อนแผ่ออกมาภายนอก และในระบบระบายความร้อนจะใช้น้ำหมุนเวียนเพื่อระบายความร้อน

(4) กระบวนการรีดปรับสภาพ (Skin Pass Process)

เมื่อเหล็กที่ผ่านการอบเย็นลงก็จะนำไปเข้ากระบวนการรีดปรับสภาพ (Skin Pass Process) เพื่อปรับแต่งและขัดให้เหล็กมีความเงางามหรือจะนำไปใช้ ทั้งนี้จะมีการรีดเพื่อลดขนาดความหนาของอีกแล้วแต่ความต้องการในการใช้งาน จากนั้นจึงนำม้วนเป็นขดหรือตัดเป็นแผ่นขึ้นรูปกับความต้องการของลูกค้า โดยเหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดม้วนขนาดเล็กสุดมีน้ำหนักประมาณ 8 ตัน และใหญ่สุดมีน้ำหนักประมาณ 28 ตัน เหล็กแผ่นรีดเย็นที่ได้ส่วนหนึ่งจะจำหน่ายให้กับลูกค้า และอีกส่วนหนึ่งจะนำไปใช้ในเพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับขั้นตอนการผลิตเหล็กแผ่นชุบสังกะสีของโครงการต่อไป

1.5.2 หน่วยผลิตเหล็กแผ่นชุบสังกะสี

กระบวนการผลิตเหล็กแผ่นชุบสังกะสีของโครงการใช้เหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดม้วนจากขั้นตอนการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นของโครงการเป็นวัตถุดิบ กระบวนการผลิตในหน่วยผลิตเหล็กชุบสังกะสีของโครงการดังแสดงในรูปที่ 1.4 และมีขั้นตอนการผลิตดังนี้

- (1) กระบวนการทำความสะอาดผิวเหล็กด้วยสารละลายอัลคาไลน์ (NaOH)
- (2) กระบวนการอบอ่อน (Annealing Line)
- (3) กระบวนการชุบจุ่มสังกะสี (Galvanized Process)
- (4) กระบวนการเคลือบโครเมต (Chromating Unit)

(1) กระบวนการทำความสะอาดผิวเหล็กด้วยสารละลายอัลคาไลน์ (NaOH)

ภายหลังจากที่ได้เหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดม้วนแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการผลิตเหล็กชุบสังกะสีแบบจุ่มร้อน (Hot Dip Galvanized) เหล็กที่จะผ่านขบวนการนี้จะต้องผ่านการรีดเย็นลดขนาดแล้ว เมื่อนำเหล็กแผ่นม้วนเข้าสู่กระบวนการผลิตจะต้องทำความสะอาดโดย

วิธี Alkaline Cleaning โดยจะมีปั๊มแรงดันเป็นตัวสร้างแรงดันเพื่อสเปรย์สารละลายอัลคาไลน์ลงไปบนผิวหน้าของแผ่นเหล็ก สารละลาย (NaOH) อัลคาไลน์ที่ผ่านการใช้งานแล้วก็จะไหลกลับไปเพื่อแยกตะกอนและเศษผงต่างๆ ออกแล้วนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งก่อนใช้ สารละลายอัลคาไลน์จะมีการอุ่นโดยใช้ไอน้ำร้อน เพื่อให้มีอุณหภูมิประมาณ 80 องศาเซลเซียส หลังจากนั้นจึงใช้ไอน้ำร้อนอุณหภูมิประมาณ 60 องศาเซลเซียส สเปรย์ลงบนแผ่นเหล็กเพื่อล้างเอาสารละลายอัลคาไลน์ออก จากนั้นแผ่นเหล็กจะเข้ามาในส่วนเครื่องล้างแผง (Accumulator) ซึ่งจะมีลักษณะการเดินของแผ่นเหล็กกลับไปกลับมา เพื่อเป็นตัวหน่วงเวลาในกรณีที่ต้องการต่อปลายของแผ่นเหล็กม้วนหนึ่งเข้ากับต้นม้วนของแผ่นเหล็กอีกม้วนหนึ่ง แล้วจึงนำแผ่นเหล็กเข้าเตาอบ

(2) กระบวนการอบอ่อน (Annealing Line)

ซึ่งเป็นเตาอบแบบ Non Oxidizing furnace ที่มีประสิทธิภาพและประหยัดพลังงานซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เตาอบในอุตสาหกรรมเหล็ก ใช้ความร้อนประมาณ 1,230 – 1,260 องศาเซลเซียส เตาอบนี้ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง มีการให้ความร้อนแก่อากาศก่อนที่จะเกิดการสันดาปโดยหัวเผา และในเตาอบมีระบบหล่อเย็นให้กับแผ่นเหล็กที่ผ่านเข้าไปในเตาอบโดยมีท่อลมที่ต่อมาจากพัดลมภายนอก และมีท่อลมภายในเตาประมาณ 39 ท่อ โดยท่อทั้งหมดจะยึดติดอยู่กับอิฐทนไฟในเตา เมื่อผ่านการอบอ่อนแล้วจึงนำแผ่นเหล็กเข้ากระบวนการจุ่มชุบสังกะสี

(3) กระบวนการชุบจุ่มสังกะสี (Galvanized Process)

การจุ่มชุบสังกะสีของโครงการใช้เตาบรรจุสังกะสีเหลว เพื่อจุ่มชุบแผ่นเหล็กในเตาบรรจุสังกะสีเหลว ในขั้นตอนการจุ่มชุบจะใช้อุณหภูมิประมาณ 460 องศาเซลเซียส ใช้พลังงานไฟฟ้าในการหลอมละลายสังกะสี เตามีลักษณะเป็นเตาเหนียวนำไฟฟ้า 1 เตา หลังจากผ่านการชุบแล้วจะผ่านอุปกรณ์ที่ใช้ลมเป็นตัวเป่าเพื่อทำให้สังกะสีที่เคลือบบนผิวหน้าเรียบด้วยเครื่องเป่าเย็น (Jet Coolers) ใน Cooling Tower หลังจากนั้นก็จะปล่อยให้เย็นด้วยอากาศธรรมดา จากนั้นแผ่นเหล็กจะผ่านเข้าไปในส่วนของการพ่นผงสังกะสีลงบนผิวหน้าของเหล็ก โดยลักษณะของผงสังกะสีที่พ่นจะถูกพ่นออกไปพร้อมกับแรงดันลม ปริมาณสังกะสีที่พ่นออกมาประมาณ 2.7 กิโลกรัมต่อชั่วโมง จากนั้นก็นำมาชุบในอ่างน้ำเย็นแล้วใช้ลมร้อนเป่าเพื่อให้ผิวของเหล็กแห้งแล้วจึงนำเข้าเตาอบซึ่งมีลักษณะเป็นเตาเหนียวนำไฟฟ้า ใช้อุณหภูมิประมาณ 540 องศาเซลเซียส จากนั้นจึงผ่านเข้ามายังเครื่องปรับสภาพเพื่อปรับปรุงคุณภาพผิวโดยใช้วิธีรีดโดยใช้ลูกรีด ซึ่งใช้แรงดันของน้ำมันเป็นตัว

กต และมีน้ำหล่อเย็นในขณะปรับสภาพผิวด้วย หลังจากนั้นจึงใช้ลมเป่าให้แห้ง กระบวนการต่อไปเป็นการลดรอยล้างกะสีตกค้างและส่วนเกินออกด้วยเครื่อง Matt Finish Mill ซึ่งรวมถึงกระบวนการรีดพื้นผิวที่เคลือบให้มีความเรียบสม่ำเสมอทั้งแผ่น หลังจากนั้นเข้าสู่หน่วยเคลือบโครเมต

(4) กระบวนการเคลือบโครเมต (Chromating Unit)

เป็นการเคลือบสารประกอบโครเมียมชั้นสุดท้าย เพื่อป้องกันสนิมขาว (White Rust) ที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากรอยร้าวหรือเคลือบไม่สนิทของสังกะสี และเพื่อเป็นการเพิ่มความมันวาว หลังจากนั้นก็จะนำไปขัดเป็นม้วนหรือตัดเป็นแผ่นเรียบตามขนาดเพื่อจำหน่ายให้กับลูกค้า หรือนำไปใช้ในกระบวนการเคลือบสีในกระบวนการการผลิตต่อไป

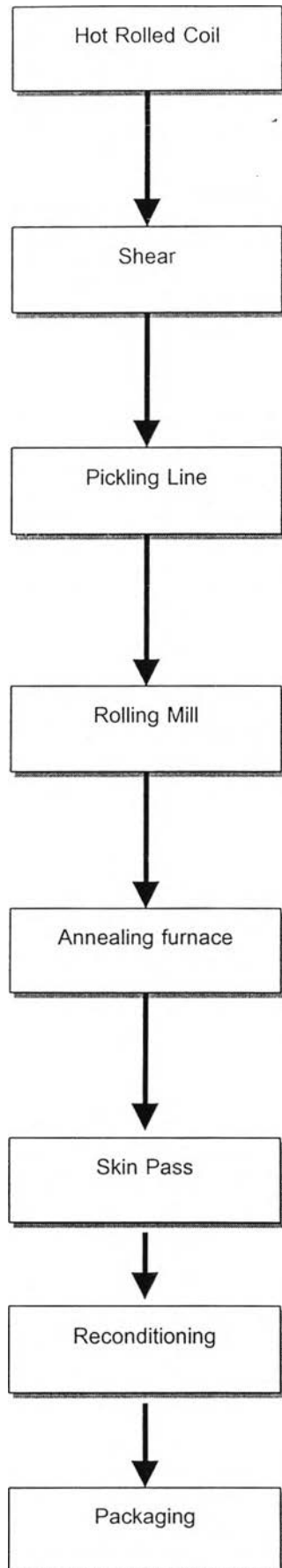
1.5.3 หน่วยผลิตเหล็กแผ่นเคลือบสี (Color Coating Process)

เหล็กแผ่นรีดเย็นที่ผ่านกระบวนการชุบสังกะสีจะถูกนำมาเคลือบสี ขั้นตอนแรกจะทำความสะอาดพื้นผิวก่อน (Strip Preparation) โดยนำแผ่นเหล็กมาผ่านการอบก่อน อุณหภูมิในการอบประมาณ 250 องศาเซลเซียส แล้วทำให้เย็นโดยน้ำหล่อเย็นจนกระทั่งแผ่นเหล็กมีอุณหภูมิประมาณ 45 องศาเซลเซียส แล้วจึงนำมาเคลือบสีครั้งที่ 1 โดยผ่านการเคลือบแบบลูกกลิ้ง หลังจากนั้นจะอบในเตาอบแห้งแล้วเคลือบครั้งที่ 2 พร้อมทั้งอบให้แห้งอีกครั้งหนึ่ง กระบวนการเคลือบสีนั้นจะสามารถเลือกได้ว่าต้องการเคลือบพื้นผิวเพียงหน้าเดียว หรือทั้งสองหน้า หลังจากเคลือบสีแล้วนำเข้าเตาอบอีกครั้งหนึ่ง เตาอบชนิดนี้ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงเผาไหม้ผ่านหัวเผาโดยซึ่งมีอุณหภูมิสูงสุดประมาณ 400 องศาเซลเซียส หลังจากนั้นนำไปขัดเป็นม้วนหรือตัดเป็นแผ่นเรียบตามขนาดกระบวนการเคลือบสีนี้จะทำให้ลูกค้าได้เหล็กแผ่นเคลือบสีที่สามารถทนแรงการกัดกร่อนรูปโดยที่สีไม่ปริแตก อีกทั้งยังมีความคงทนและสวยงามทั่วทั้งแผ่น

1.5.4 หน่วยกระบวนการผลิตกรดกลับคืน (Acid Regeneration Process)

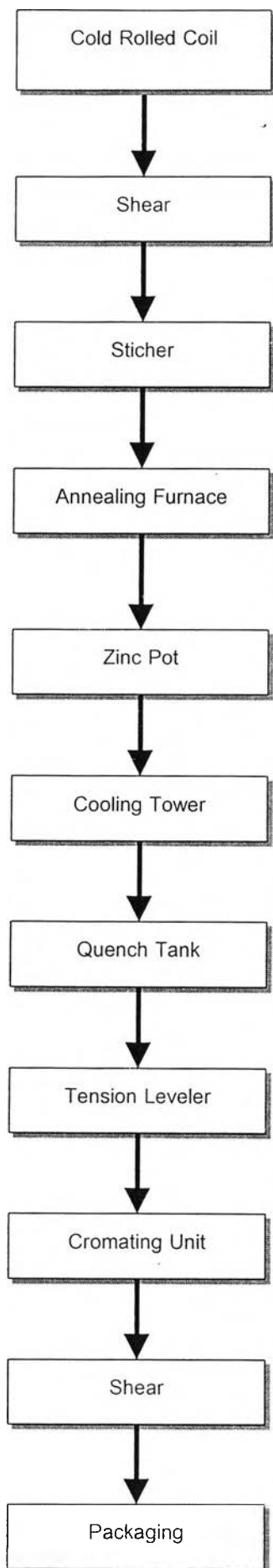
เป็นกระบวนการนำกรดเกลือ (HCL) ที่ผ่านการใช้งานจากขั้นตอนการล้างด้วยกรดเกลือ (Pickling) ซึ่งเป็นการกำจัดสเกล (Scale) ที่ประกอบด้วยออกไซด์ของเหล็ก (Iron Oxide) ออกจากผิวเหล็กแผ่น

รูปที่ 1.3 แผนภาพการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น

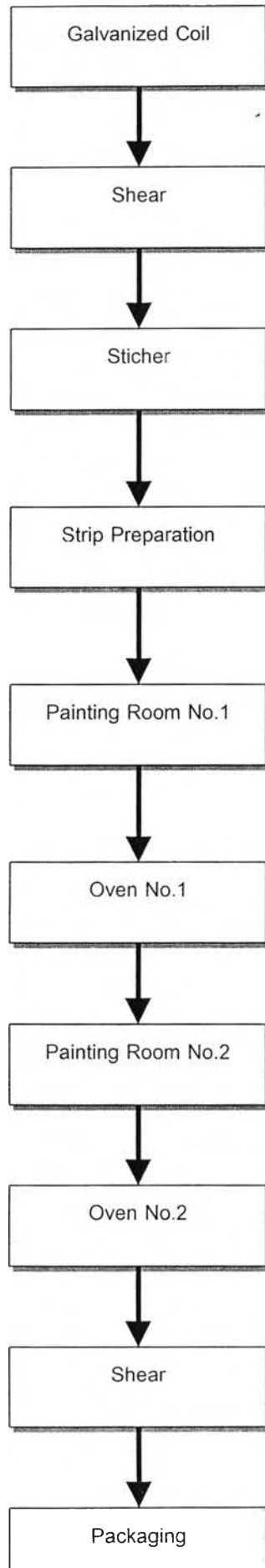

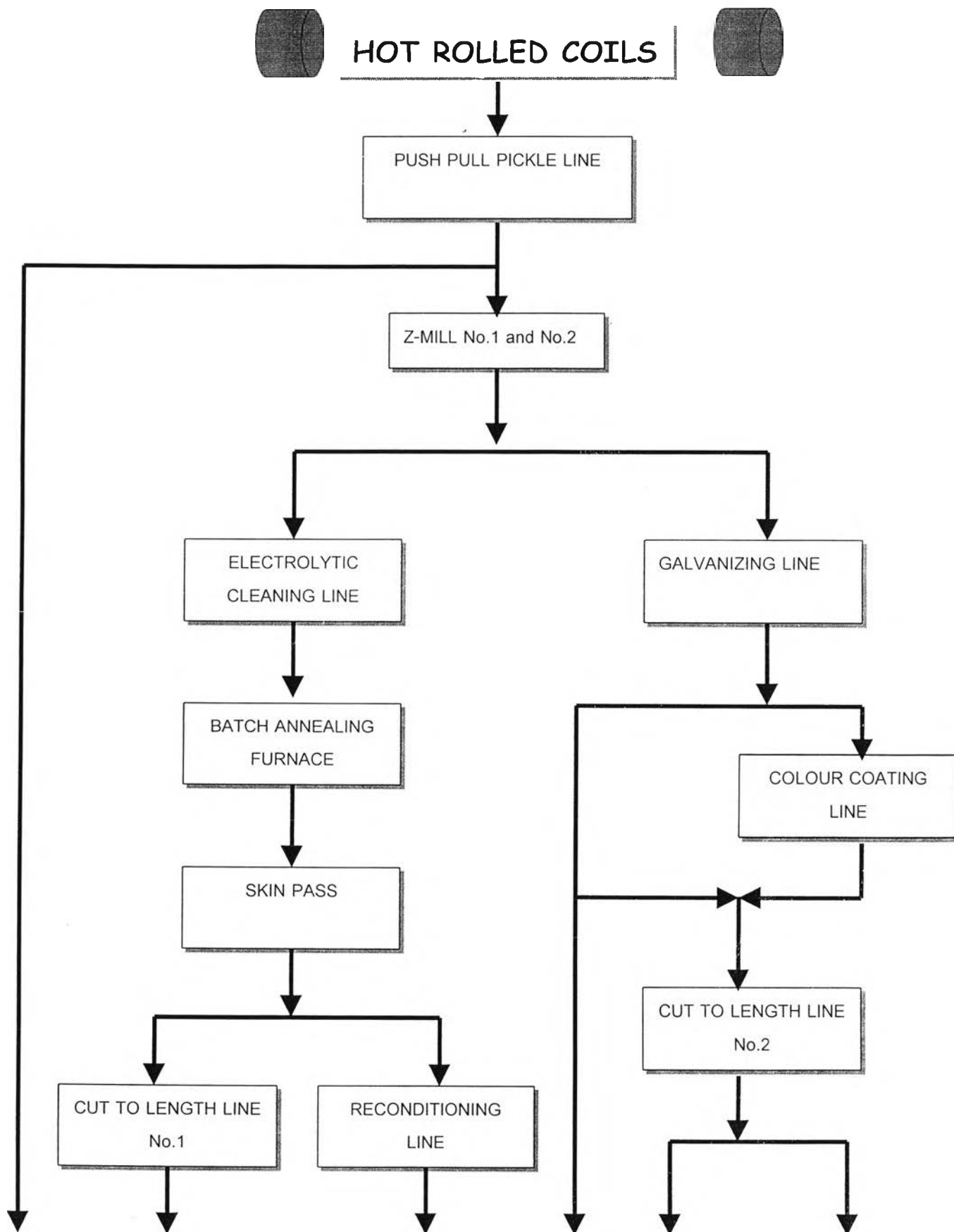
รูปที่ 1.4 แผนภาพการผลิตเหล็กแผ่นชุบสังกะสี

รูปที่ 1.5 แผนภาพการผลิตเหล็กแผ่นเคลือบสี

รูปที่ 1.6 แผนภาพกระบวนการและกำลังการผลิต

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างระบบการควบคุมการบริหารโครงการ
2. ใช้เป็นแผนสำหรับการบริหารโครงการจริงในอนาคต

1.7 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะโครงการผลิตเหล็กรีดเย็นชนิดม้วนของบริษัท ผลิตเหล็กรีดเย็นชนิดม้วน จำกัดเท่านั้น
2. ศึกษาการบริหารโครงการโดยการเน้นที่การจัดการเรื่องการจัดกำลังคน ตารางเวลา และงบประมาณเพื่อให้โครงการมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
3. มีการประยุกต์การใช้ไดอะแกรมโครงข่าย (Network Diagram) ของกิจกรรมงานต่างๆ ตามลำดับขั้นตอนและความสัมพันธ์

1.8 ขั้นตอนการวิจัย

1. สัมภาษณ์วิจัยและค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. ศึกษากระบวนการผลิตของโรงงานตัวอย่าง
3. ศึกษาและวิเคราะห์ขั้นตอนต่างๆของโครงการผลิตเหล็กรีดเย็นชนิดม้วนเพื่อนำไปใช้ในการบริหารโครงการ โดยที่การบริหารโครงการประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้
  - การบริหารโดยรวมของโครงการ
  - การบริหารขอบเขตของโครงการ
  - การบริหารเวลาของโครงการ
  - การบริหารค่าใช้จ่ายของโครงการ
  - การบริหารคุณภาพของโครงการ
  - การบริหารทรัพยากรบุคคลของโครงการ
4. สร้างแผนงานและการควบคุมการบริหารโครงการ
5. นำโปรแกรม Microsoft Project มาประยุกต์ใช้ ในการวางแผนและทำโครงข่ายการบริหาร (CPM)
6. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ รวมทั้งจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวางแผนการบริหารโครงการตั้งโรงงานผลิตเหล็กรีดเย็นชนิดม้วน ทำให้ได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายสำหรับการวางแผนและควบคุมโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ของโครงการนี้
2. เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่เป็นความเสี่ยงวิกฤติซึ่งจำเป็นต้องดูแลเป็นพิเศษ
3. เป็นแนวทางในการจัดต้นทุน ทรัพยากร และงบประมาณ สำหรับในการบริหารโครงการ

1.10 การสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพียงใจ พานิชกุล , 2534

จากงานวิจัยเรื่องการวางแผนการบริหารโครงการตั้งโรงงานเตาหลอมอาร์คเพื่อผลิตเหล็กเส้นในประเทศไทยโดยการวิเคราะห์โครงข่าย กล่าวถึงการวางแผนการบริหารโครงการตั้งโรงงานเตาหลอมอาร์คเพื่อผลิตเหล็กเส้นในประเทศไทยโดยใช้วิธีวิกฤติ เป็นการวางแผนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย การระบายละเอียดของงาน และการจัดทำกำหนดเวลาของโครงการ ผลการวิจัยที่ได้จะทำให้ทราบรายละเอียดของงานที่จะต้องดำเนินการ บุคลากรที่ต้องรับผิดชอบงาน เวลาที่ต้องใช้สำหรับแต่ละงาน ทำให้ทราบความสัมพันธ์และลำดับขั้นตอนของงานที่จะทำให้สามารถดำเนินโครงการเสร็จเร็วที่สุด เพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินการ การกำกับดูแลและการควบคุมโครงการให้บรรลุตามเป้าหมายทั้งด้านคุณภาพและเวลา

สมพล รัตนภิบาล , 2537

ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโครงการสำหรับการตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์ไฟโรเทคนิคโดยมีการบริหารในระยะก่อนการดำเนินงานเป็นแบบโครงการโดยสมบูรณ์ ประกอบด้วยบุคลากรดังนี้คือ ผู้อำนวยการโครงการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายวิศวกรรม และ งบประมาณ การเงินลงทุนของโครงการ มีขั้นตอนการวางแผนโครงการดังนี้คือ

1. การระบายละเอียดของโครงการ
2. จัดทำงบประมาณ

3. จัดทำกำหนดเวลาของโครงการ

แสดงผลการศึกษาบริหารโครงการโดยใช้แผนภูมิแกนต์ สรุปผลการวิจัยตามแผนงาน (Job Planning) กำลังคน (Man Planning) แผนเวลา (Time Planning) และแผนการเงิน (Budget Planning)

ภิญโญ สุโนภักดิ์ , 2538

งานวิจัยนี้มุ่งถึงการวางแผนและควบคุมการบริหารโครงการสำหรับการตั้งโรงงานผลิตแท่งเหล็กดิ่งเย็น การวิจัยนี้เป็นการศึกษาทั้งในส่วนการศึกษาการลงทุนและการวางแผน และการควบคุมการบริหารโครงการโดยที่มีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้คือ

1. การตลาด
2. การศึกษาทางวิศวกรรม
3. การบริหาร
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน
5. การกำหนดเป้าหมายการวางแผนและบริหารโครงการ
6. การวางแผนและการบริหารโครงการ

จันทนา จันทโร และ ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ , 2532

หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายแนวทางการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยแสดงสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาในด้านการศึกษาด้านการตลาด ด้านวิศวกรรม ด้านการบริหาร ด้านการเงิน ด้านเศรษฐศาสตร์ และผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม

วันเพ็ญ ศิริศักดิ์สมบูรณ์ , 2542

จากการวิจัยเรื่องการจัดการโครงการขยายกำลังการผลิตตู้เย็นพาณิชย์ โดยศึกษาถึงวัตถุดิบและชิ้นส่วนประกอบที่ต้องการใช้ในการผลิต ศึกษากระบวนการผลิตตู้เย็น และเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ ซึ่งได้ใช้วิธีการผลิตให้เป็นแบบต่อเนื่อง อาศัยวิธีจัดสมดุลสายการผลิต กำหนดความต้องการด้านเครื่องจักรอุปกรณ์ ด้านแรงงาน การจัดสรรพื้นที่ภายในอาคารของโรงงาน จัดผังโรงงาน ตลอดจนการวางแผนการบริหารโครงการซึ่งประกอบด้วยการระบุรายละเอียดของโครงการ การจัดทำกำหนดเวลา และการจัดทำงบประมาณ โดยได้นำวิธีสายงานวิกฤติ (Critical Part Method, CPM) มาใช้ในการวิเคราะห์โครงข่ายประกอบกับการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Microsoft Project) มาช่วยในการคำนวณ

ประชุม รอดประเสริฐ, 2529

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่ครอบคลุม 3 ขั้นตอนของวงจรการบริหารโครงการดังที่กล่าวนี้คือ การเขียนโครงการ การบริหารโครงการ และ การประเมินโครงการ

การเขียนโครงการ เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของแผนกับโครงการ ความหมายของโครงการ ความจำเป็นในการวางแผนโครงการ ส่วนประกอบและวงจรในการบริหารโครงการ ลักษณะของโครงการที่ดี ขั้นตอนและรูปแบบตลอดจนตัวอย่างการเขียนโครงการแบบประเพณีนิยม และแบบ Log Frame

การบริหารโครงการ เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ทั่วไปของการบริหารโครงการ กระบวนการบริหารโครงการ ระบบการบริหารโครงการ โครงสร้างการบริหารโครงการ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ หลักการบริหารโครงการ ผู้บริหารโครงการ และบทบาทหน้าที่ตลอดจนทักษะ และความรู้ที่จำเป็นในการบริหารโครงการ

การประเมินโครงการ เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของการประเมินโครงการ ความหมายการประเมินโครงการ ความมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการ กระบวนการของการประเมินผลโครงการ คณะกรรมการเพื่อการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินโครงการ ประเภทของการประเมินโครงการ ประเภทของการประเมินโครงการ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินโครงการ และสรุปด้วยปัญหาของการประเมินผลโครงการ

ประสิทธิ์ ดงยั้งศิริ, 2542

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาครอบคลุมหลักแนวคิดและประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับการวางแผนโครงการ การวิเคราะห์โครงการ และการจัดเตรียมโครงการทั้งของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน พร้อมทั้งเทคนิคการวางแผนและการวิเคราะห์ที่ครบถ้วนสมบูรณ์

1.11 ทฤษฎีของงานวิจัย

1.11.1 การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้

การบริหารโครงการได้เกิดขึ้นมานานแล้วในอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่ก่อนการก่อสร้างพีระมิดของประเทศอียิปต์ก็ตาม แต่ในระยะหลังนี้ระหว่าง ค.ศ. 1957 – 1958 มีการใช้การบริหารโครงการในการวางแผนและควบคุมโครงการวิจัยและพัฒนาเรือดำน้ำติดหัวจรวดนิวเคลียร์ชื่อ Polaris เนื่องจากโครงการนี้จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบริษัทผู้ผลิตหลายพันบริษัทและมีกิจกรรมต่างๆที่ต้องปฏิบัติตามโครงการที่มีความยุ่งยากซับซ้อนเป็นจำนวนมาก

ลักษณะของโครงการ

จากความหมายของโครงการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโครงการทุกโครงการไม่ว่าจะเป็นโครงการขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ โครงการรัฐบาล หรือภาคเอกชนต่างก็ต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ
2. ความเป็นอิสระหรือความเป็นเอกเทศ
3. กิจกรรมหรือรูปแบบการดำเนินงานที่จะต้องจัดให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน
4. สถานที่ตั้งโครงการ
5. การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน

การวิเคราะห์โครงการด้านต่างๆ

ในการบริหารโครงการให้ประสบผลสำเร็จตามที่ได้วางไว้นั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการดังนี้คือ

1. การศึกษาด้านการตลาดหรืออุปสงค์
2. การศึกษาด้านเทคนิค
3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโครงการ
4. การศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์
5. การศึกษาด้านการเงิน
6. การศึกษาด้านการบริหาร

1. การศึกษาด้านการตลาดหรืออุปสงค์

การวิเคราะห์และคาดคะเนถึงอุปสงค์ของผลผลิตของโครงการเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวางแผนและการวิเคราะห์โครงการเป็นอย่างดี ดังนั้นการวิเคราะห์อุปสงค์จำเป็นจะต้องคำนึงถึงปัญหาต่อไปนี้

1. อุปสงค์ในผลผลิตของโครงการนี้มีมากน้อยเพียงใด
2. อุปสงค์ของผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลงมากน้อยเพียงใด
3. โครงการที่กำลังพิจารณาอยู่นั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้มากน้อยเพียงใด

2. การศึกษาทางด้านเทคนิค

การศึกษาโครงการด้านเทคนิคนั้น โดยทั่วไปจะเป็นการพิจารณาโครงการที่กำลังพิจารณานั้นมีความเหมาะสมทางด้านเทคนิค หรือการออกแบบและด้านวิศวกรรมเพียงใด โดยในการวิเคราะห์นั้นก็มีเรื่องต่างๆดังนี้

1. สถานที่ตั้งของโครงการ
2. การออกแบบด้านวิศวกรรมของโครงการ
3. ขนาดของโครงการและการพิจารณาถึงความคาดหวังของตลาด
4. วัสดุที่ใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
5. ปริมาณและคุณภาพของแรงงานที่ต้องการ
6. กำหนดการดำเนินงานของโครงการ
7. การประมาณค่าใช้จ่ายของโครงการ

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโครงการ

เนื่องจากโครงการที่จะบริหารเป็นโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อโครงการทำให้โครงการต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคและความล้มเหลวได้หรืออาจทำให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นประสบความสำเร็จด้วยดี สภาพแวดล้อมที่จะกล่าวถึงนี้ก็คือสภาพแวดล้อมภายนอกโครงการ ได้แก่ กฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี สาธารณูปโภค ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

4. การศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ต้องมีการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของโครงการที่กำลังพิจารณานั้นจะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ โดยที่ผลการวิเคราะห์แสดงออกมาในรูปของผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ สูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่จ่ายไปถ้าผลตอบแทนที่ได้รับสูงกว่าค่าใช้จ่ายในการลงทุนก็แสดงให้เห็นว่าโครงการนั้นดี และถ้าผลตอบแทนที่ได้รับต่ำกว่าค่าใช้จ่ายในการลงทุนก็เป็นโครงการที่ไม่ดีทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์จึงมีส่วนช่วยในการตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธโครงการ

5. การวิเคราะห์ทางการเงิน

การวิเคราะห์ทางการเงินเป็นการวิเคราะห์ถึงการลงทุนและผลตอบแทนของโครงการในด้านของเอกชนเป็นสำคัญ เพราะเป็นการวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นถึงผลตอบแทนทางการเงินหรือความสามารถในการทำกำไรของโครงการเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าถ้ามีการดำเนินการตามโครงการนี้แล้วจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินใดๆ ในทุกขั้นตอนของโครงการ นอกจากนี้ถ้าโครงการที่ต้องกู้ยืมเงินมาลงทุนก็ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินต้น และดอกเบี้ยได้หรือไม่

โดยทั่วไปการวิเคราะห์ทางการเงินของโครงการจะประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

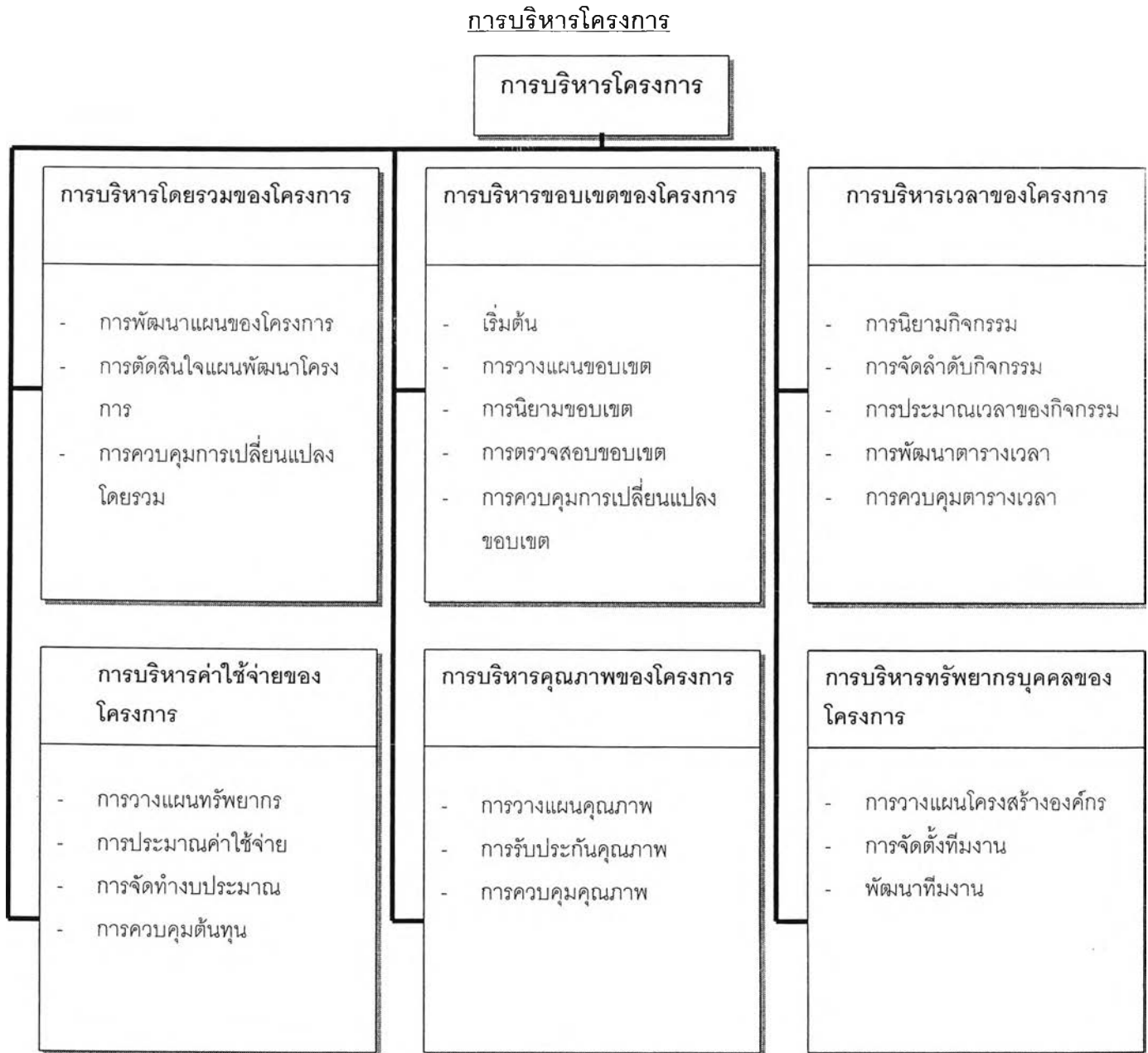
1. การคาดคะเนค่าใช้จ่ายของโครงการ
2. การคาดคะเนการเงินของโครงการ
3. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของโครงการ
4. การประเมินผลตอบแทนทางการเงินของโครงการ
5. การพิจารณาแหล่งที่มาของเงินทุนของโครงการ
6. การใช้คืนเงินกู้

6. การศึกษาด้านการบริหาร

เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติและดำเนินงานแล้วอาจประสบกับความล้มเหลวและขาดทุนได้ ถ้าหากการจัดการหรือการบริหารโครงการไม่มีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของโครงการจึงขึ้นกับการบริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ด้านการบริหารด้วยเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

1.11.2 การบริหารโครงการ

โครงการหมายถึงแผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ งานแต่ละงานอาจประกอบด้วยโครงการหลายโครงการ และโครงการแต่ละโครงการจะสามารถดำเนินการไปด้วยดีและจะประสบความสำเร็จหรือบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีคุณภาพได้ ย่อมต้องขึ้นอยู่กับ การบริหารโครงการอย่างมีคุณภาพ โดยปกติการบริหารโครงการจะประกอบด้วยส่วนประกอบดังนี้

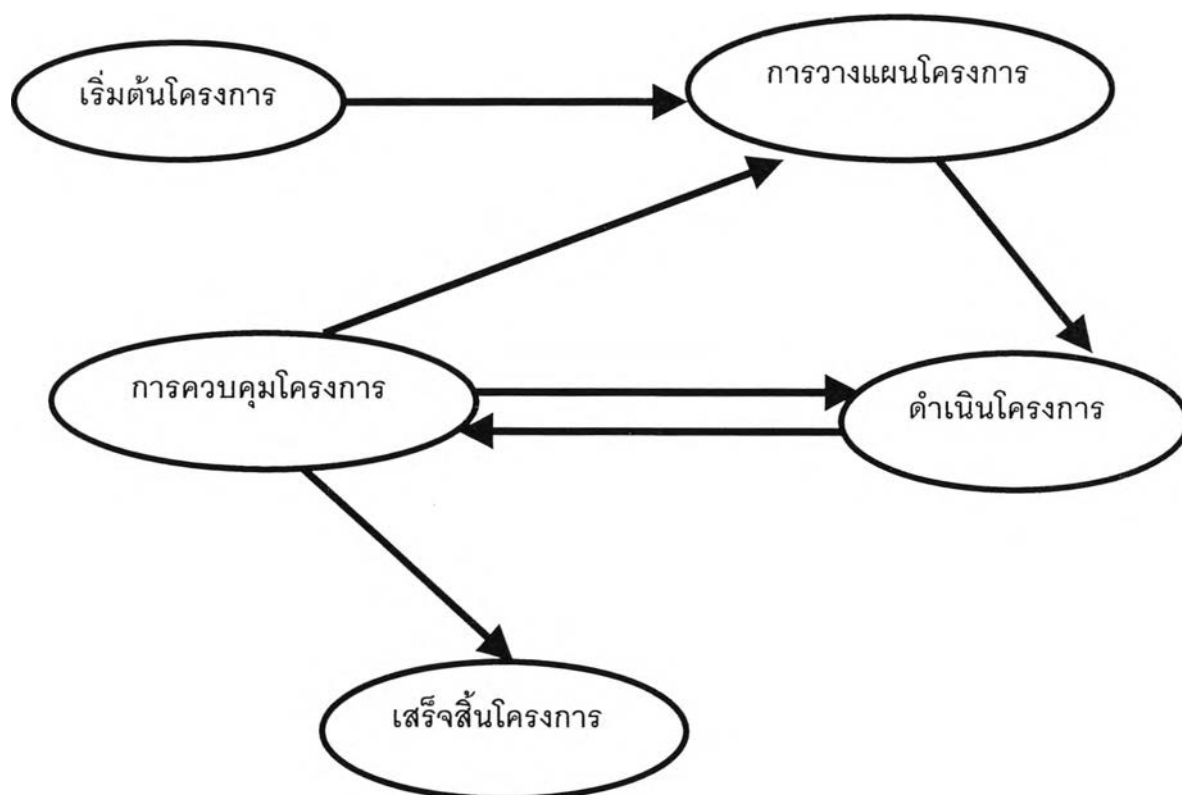
รูปที่ 1.7 ภาพโดยรวมของการบริหารโครงการ

ขั้นตอนการบริหารโครงการ

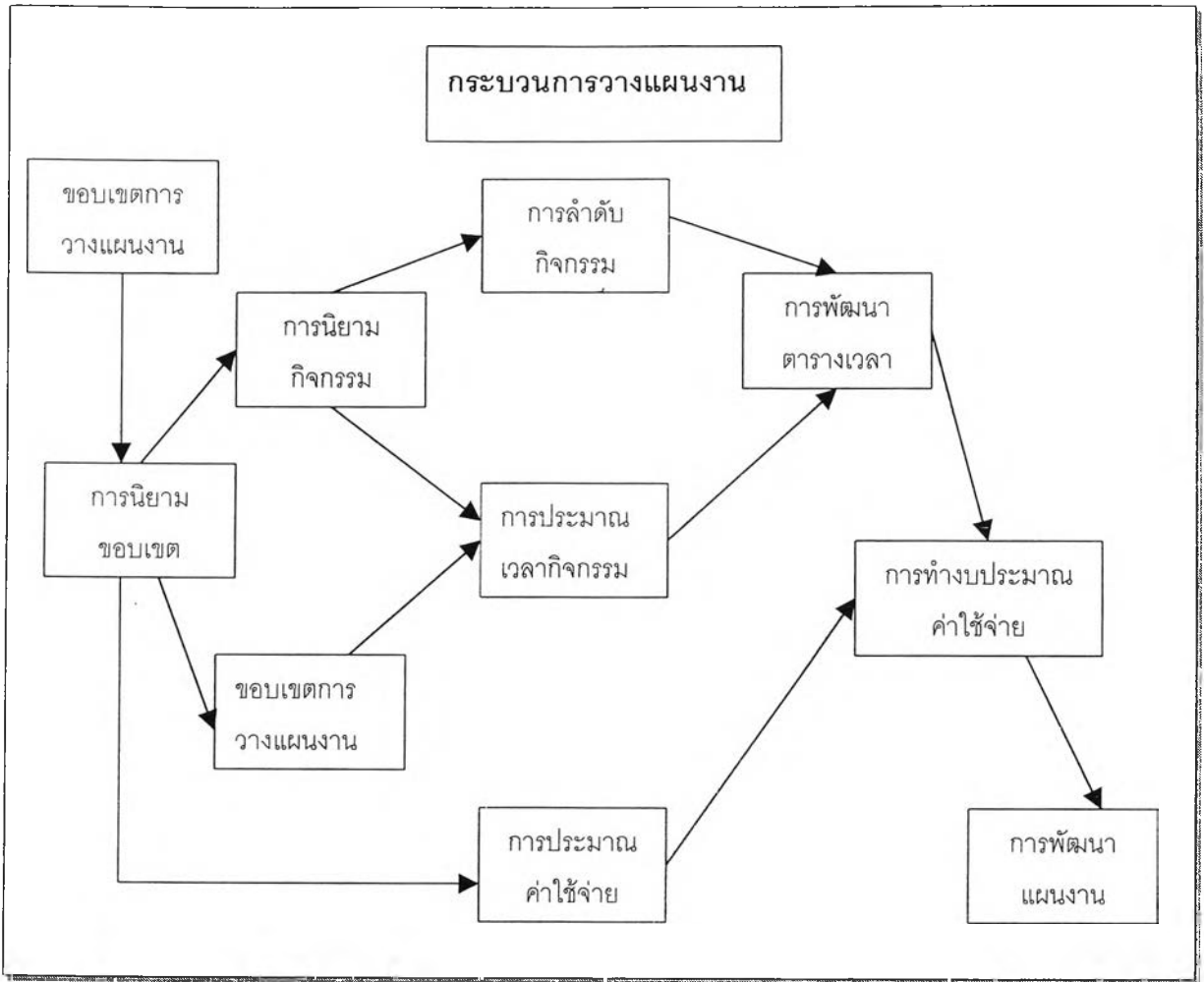
ขั้นตอนของการบริหารโครงการประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

- การเริ่มต้นโครงการ
- การวางแผนโครงการ
- การดำเนินการโครงการ
- การควบคุมโครงการ
- เสร็จสิ้นโครงการ

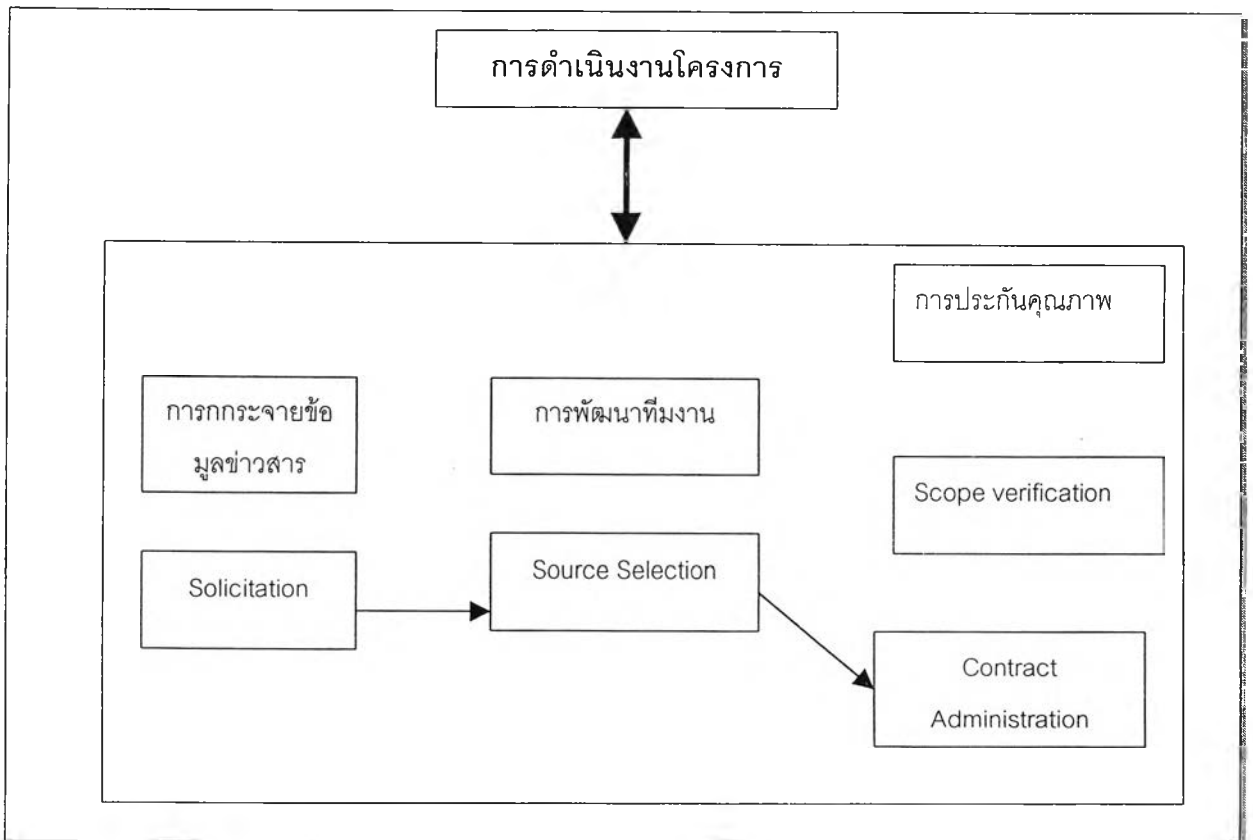
ความสัมพันธ์ของทั้ง 5 ขั้นตอนแสดงดังรูป

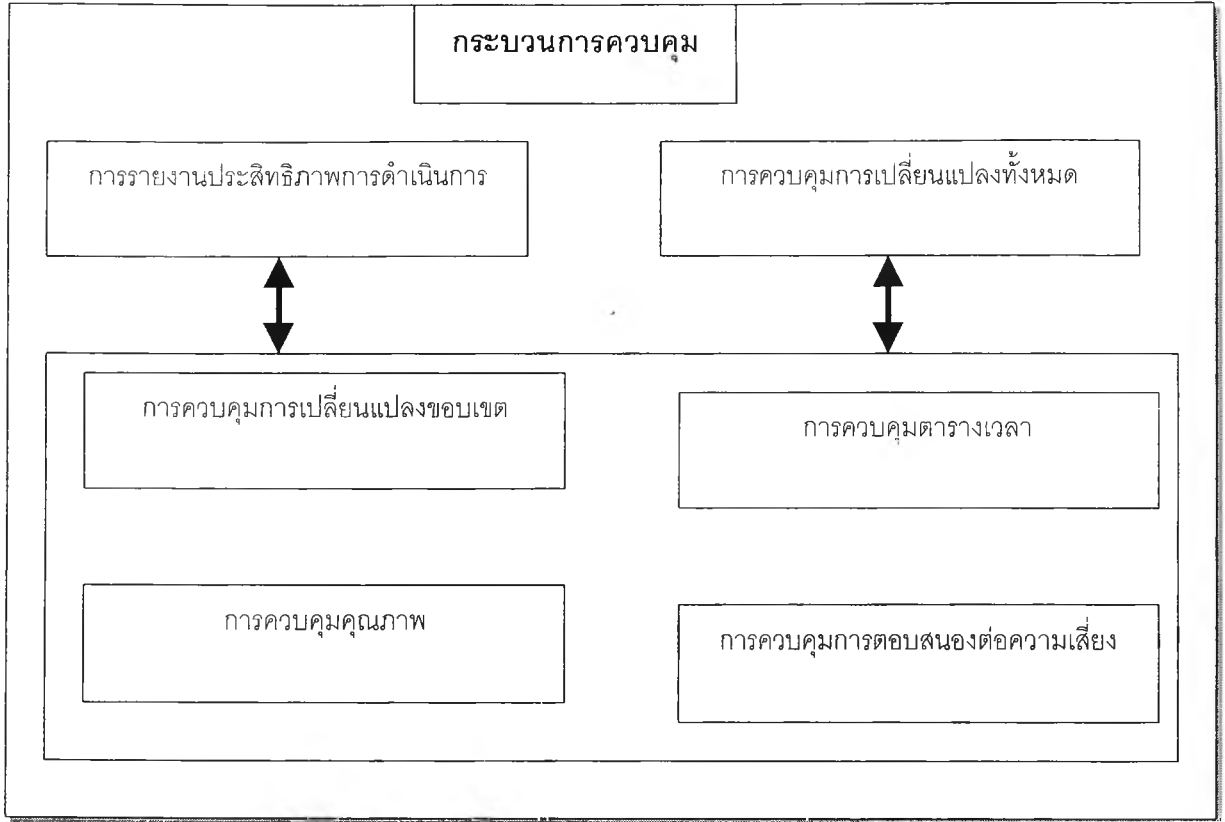
รูปที่ 1.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการบริหารโครงการ

รูปที่ 1.9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวางแผนงาน

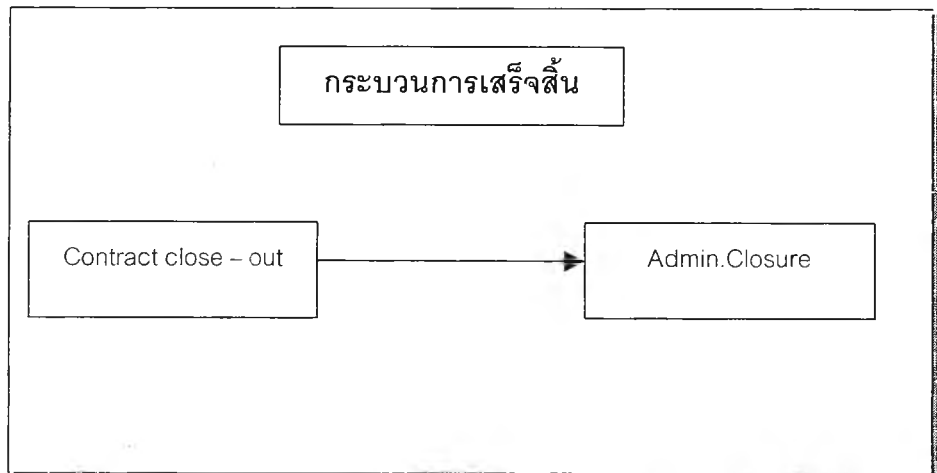

รูปที่ 1.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการดำเนินงานโครงการ

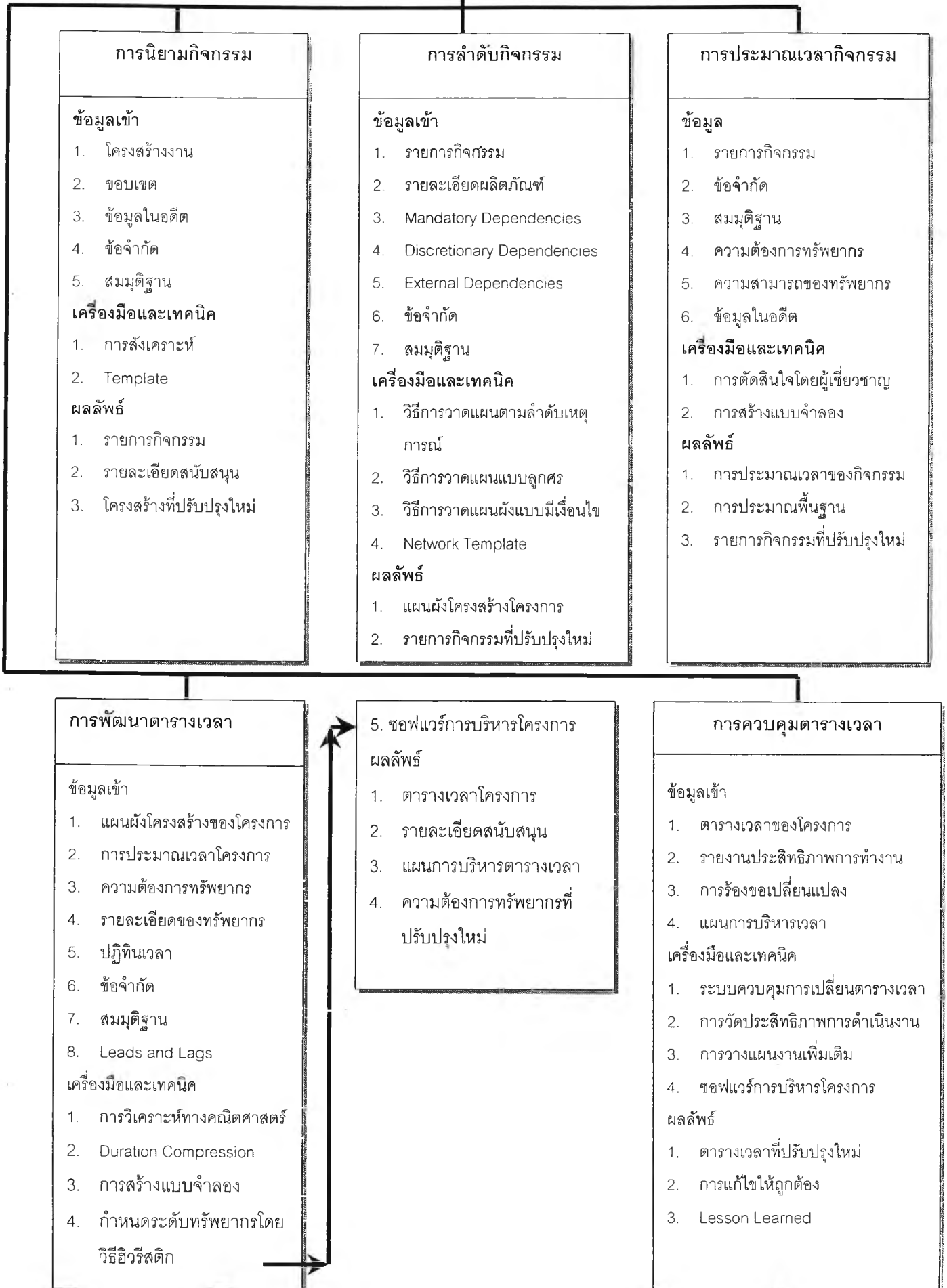
รูปที่ 1.11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระบบการควบคุม

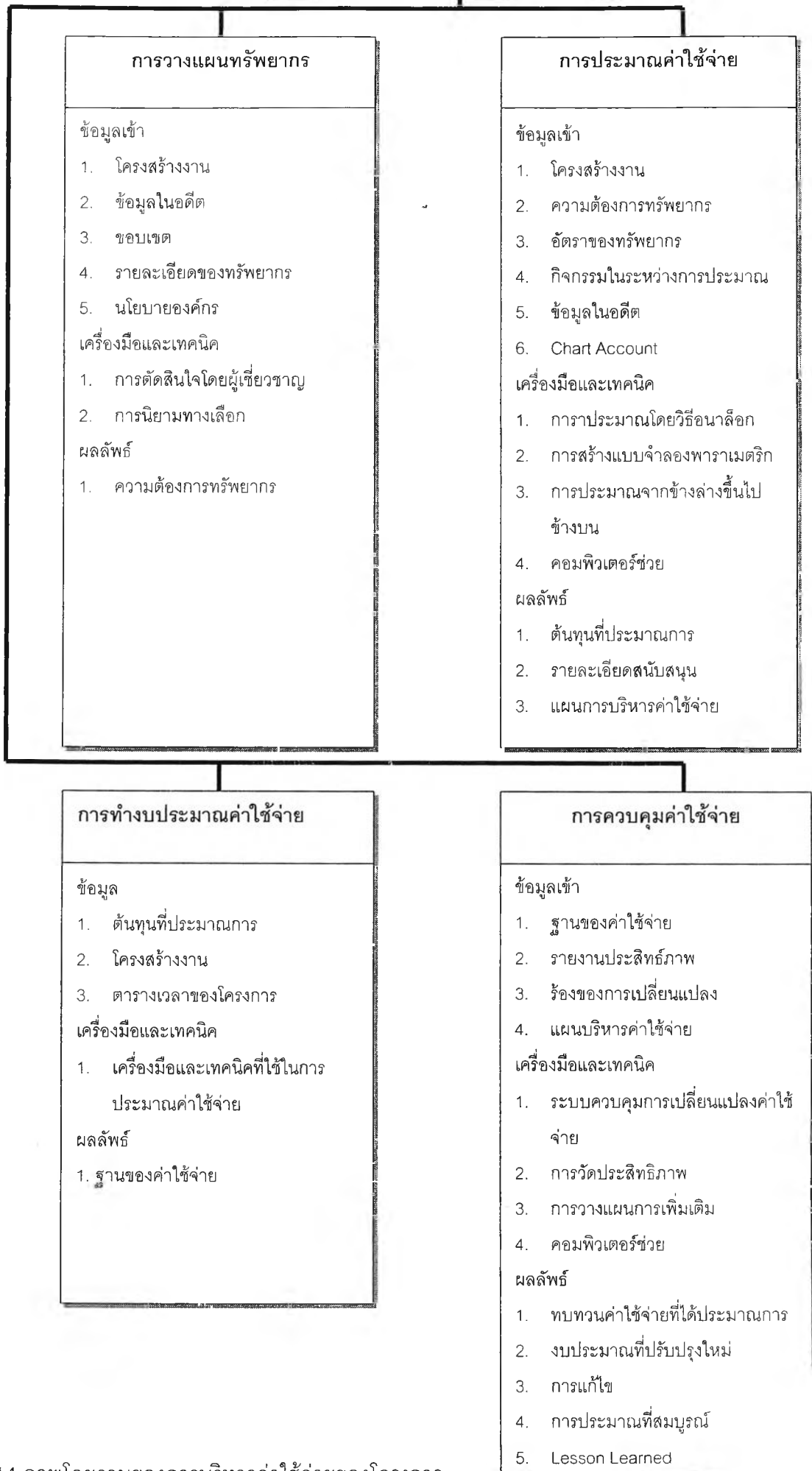
จากกระบวนกรควบคุม

รูปที่ 1.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนกรสิ้นสุด

การบริหารเวลาของ โครงการ

รูปที่ 1.14 ภาพโดยรวมของการบริหารค่าใช้จ่ายของโครงการ

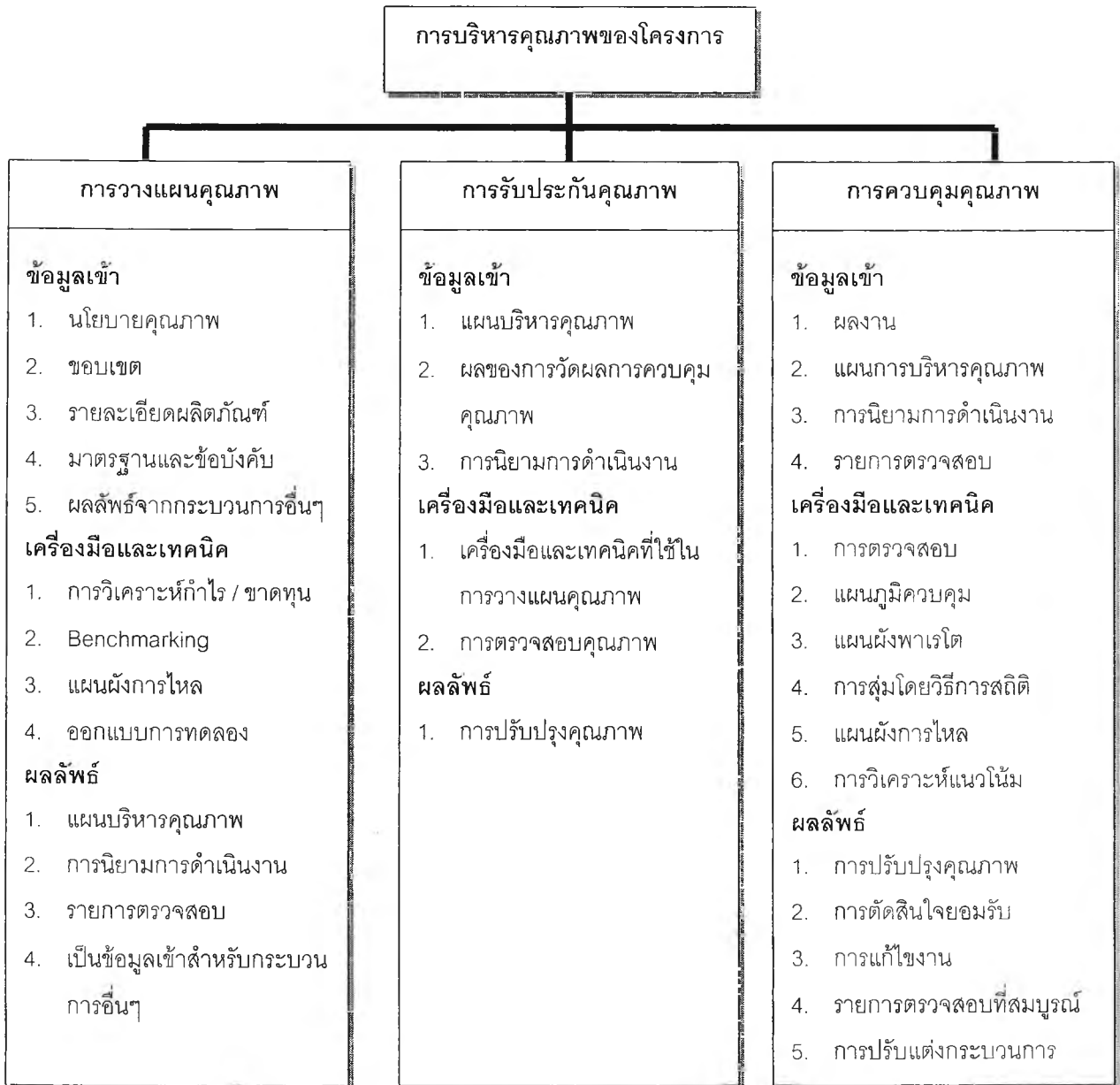

การทำงานประมาณค่าใช้จ่าย

การทำงานประมาณค่าใช้จ่ายเป็นการจัดสรรค่าใช้จ่ายที่ประมาณการให้กับแต่ละงานโดยใช้ฐานค่าใช้จ่ายเป็นตัววัดประสิทธิภาพ

ข้อมูลเข้า	เครื่องมือและเทคนิค	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่าใช้จ่ายที่ประมาณการ 2. โครงสร้างงาน 3. ตารางเวลาของโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการประมาณค่าใช้จ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฐานค่าใช้จ่าย

รูปที่ 1.15 แสดงฐานค่าใช้จ่าย

รูปที่ 1.16 ภาพโดยรวมของการบริหารคุณภาพของโครงการ

การวางแผนคุณภาพ

ข้อมูลเข้า	เครื่องมือและเทคนิค	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายคุณภาพ 2. ขอบเขต 3. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ 4. มาตรฐานและข้อบังคับ 5. ผลลัพธ์จากกระบวนการอื่นๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวิเคราะห์ห้าทำไม / ขาดทุน 2. Benchmarking 3. แผนผังการไหล 4. ออกแบบการทดลอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนบริหารคุณภาพ 2. การนิยามการดำเนินงาน 3. รายการตรวจสอบ 4. เป็นข้อมูลเข้าสำหรับกระบวนการอื่นๆ

รูปที่ 1.17 การวางแผนคุณภาพ

การรับประกันคุณภาพ

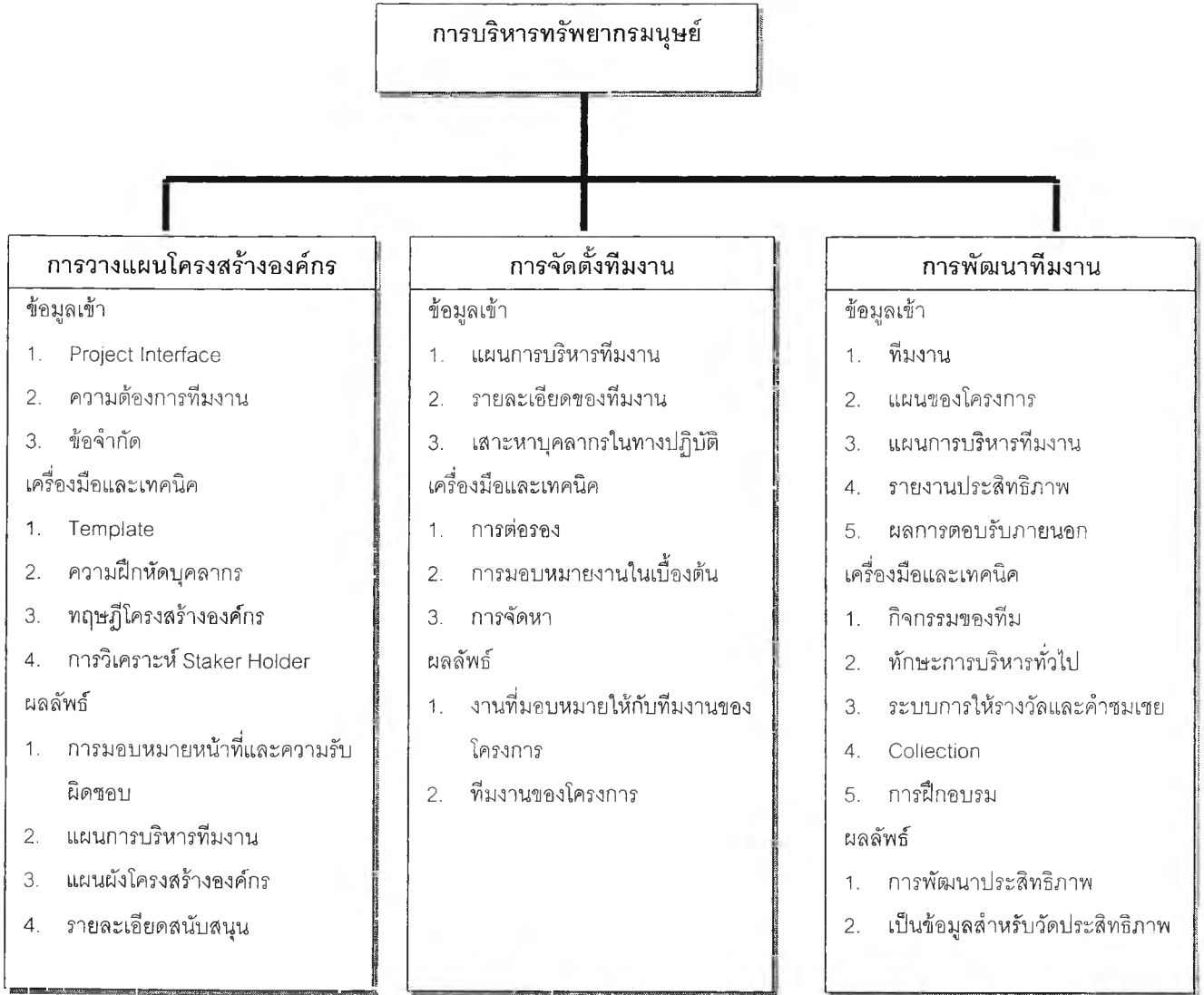
ข้อมูลเข้า	เครื่องมือและเทคนิค	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนบริหารคุณภาพ 2. ผลของการวัดผลการควบคุมคุณภาพ 3. การนิยามการดำเนินงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวางแผนคุณภาพ 2. การตรวจสอบสองคุณภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปรับปรุงคุณภาพ

รูปที่ 1.18 การรับประกันคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพ

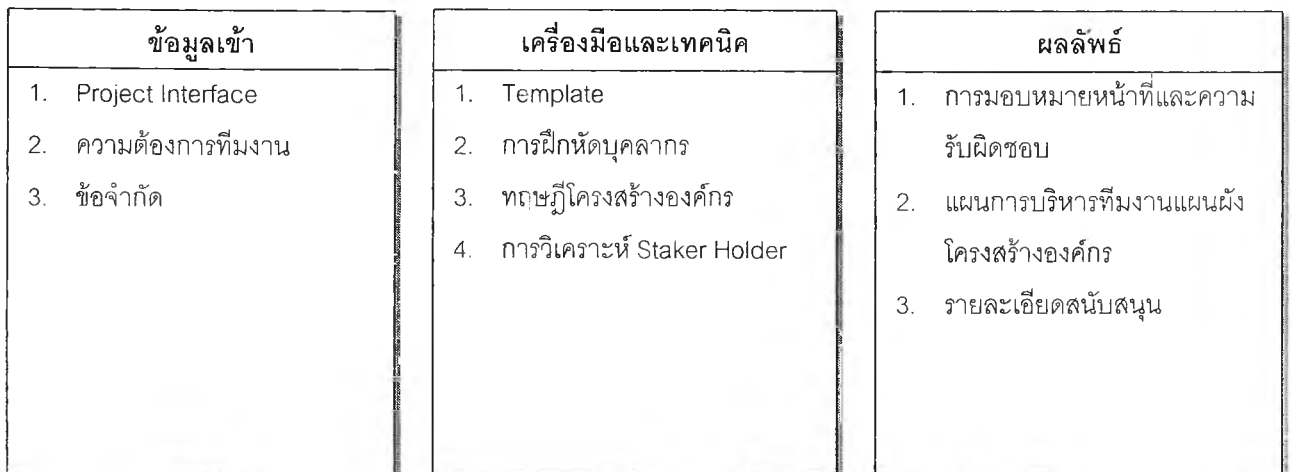
ข้อมูลเข้า	เครื่องมือและเทคนิค	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลงาน 2. แผนบริหารคุณภาพ 3. การนิยามการดำเนินงาน 4. รายการตรวจสอบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การตรวจสอบ 2. แผนภูมิควบคุม 3. แผนผังพาเรโต 4. การสุ่มโดยวิธีการสถิติ 5. แผนผังการไหล 6. การวิเคราะห์แนวโน้ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปรับปรุงคุณภาพ 2. การตัดสินใจยอมรับ 3. การแก้ไขงาน 4. รายการตรวจสอบที่สมบูรณ์ 5. การปรับแต่งกระบวนการ

รูปที่ 1.19 การควบคุมคุณภาพ

รูปที่ 1.20 ภาพโดยรวมของการบริหารทรัพยากรของโครงการ

การวางแผนโครงสร้างองค์กร

รูปที่ 1.21 ภาพโดยรวมของการบริหารทรัพยากรของโครงการ

การจัดตั้งทีมงาน

ข้อมูลเข้า	เครื่องมือและเทคนิค	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนการบริหารทีมงาน 2. รายละเอียดของการบริหารทีมงาน 3. เสาะหาบุคลากรในทางปฏิบัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การต่อรอง 2. การมอบหมายงานในเบื้องต้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. งานที่มอบหมายให้กับทีมงานของโครงการ 2. ทีมงานของโครงการ

รูปที่ 1.22 การจัดตั้งทีมงาน

การพัฒนาทีมงาน

ข้อมูลเข้า	เครื่องมือและเทคนิค	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. ทีมงาน 2. แผนของโครงการ 3. แผนการบริหารทีมงาน 4. รายงานประสิทธิภาพ 5. ผลการตอบรับจากภายนอก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมของทีม 2. ทักษะการบริหารทั่วไป 3. ระบบการให้รางวัลและคำชมเชย 4. Collocation 5. การฝึกอบรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาประสิทธิภาพ 2. เป็นข้อมูลสำหรับการประเมินประสิทธิภาพ

รูปที่ 1.23 การพัฒนาทีมงาน

การวางแผนโครงการ

การวางแผนโครงการประกอบด้วย 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ กำหนดวัตถุประสงค์ นิยามกิจกรรม แยกกลุ่มกิจกรรม สร้างWBS (Work Breakdown Structure) วาดแผนย่อย

ขั้นตอนที่ 1: กำหนดวัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์หลักคือ กำหนดวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของโครงการ งบประมาณของโครงการ และผลของโครงการ

ขั้นตอนที่ 2: นิยามกิจกรรม เป็นการกำหนดงานหรือกิจกรรมของโครงการ การกำหนดกิจกรรมต้องทำโดย กลุ่มคนหรือส่วนงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 3: แยกกิจกรรมออกเป็นกลุ่มๆ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ แล้วแยกกิจกรรมออกเป็นกลุ่มๆ กิจกรรมในกลุ่มต้องมีกิจกรรมมีความสัมพันธ์กัน

ขั้นตอนที่ 4: สร้าง WBS เป็นการนำเอากิจกรรมในขั้นตอนที่ 3 มาเขียนในรูปแบบของแผนผังโครงสร้างองค์กร ในแต่ละกลุ่มเป็นงานหรือกิจกรรมที่ต้องทำ

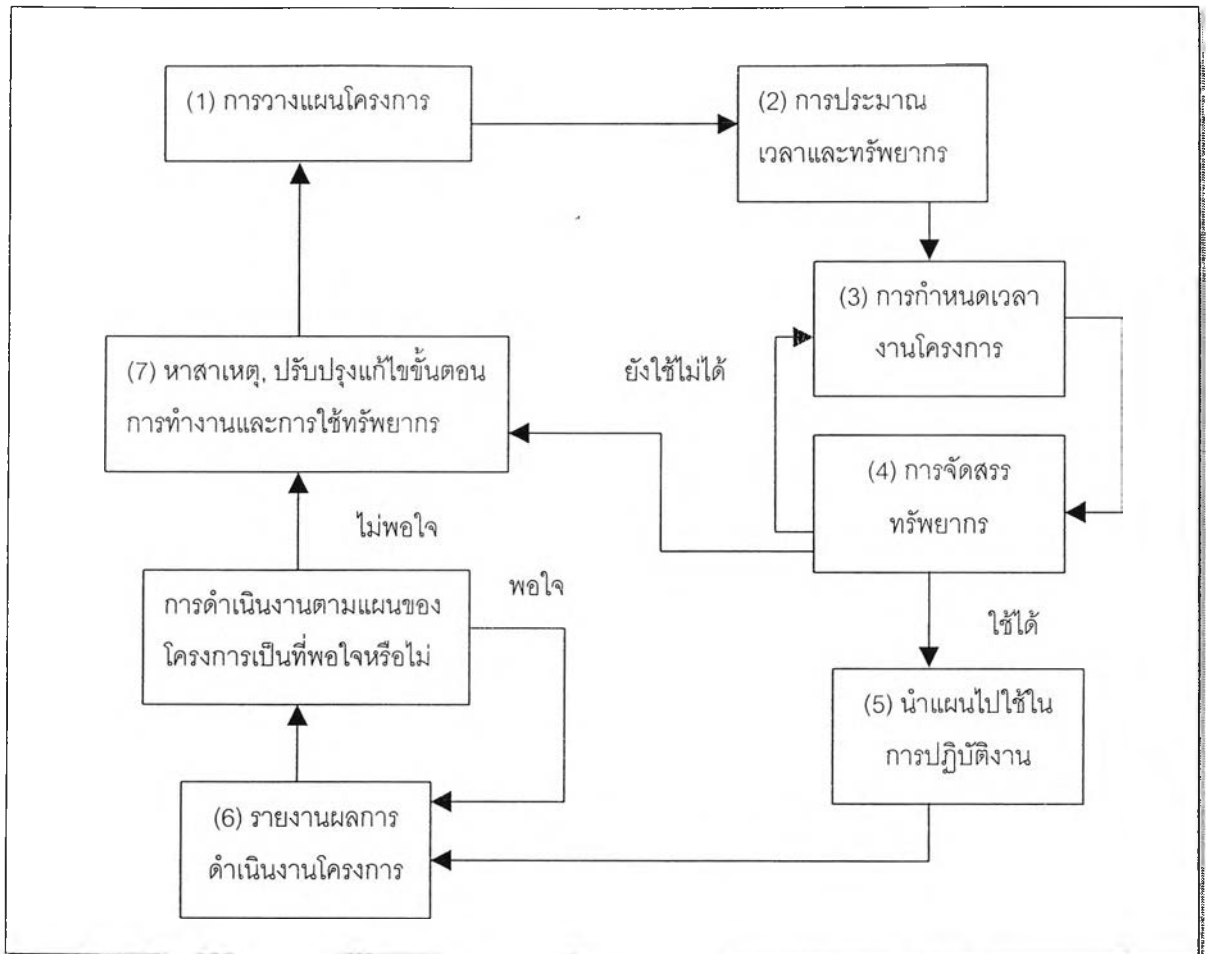
ขั้นตอนที่ 5: วาดแผนย่อย การวาดแผนผังย่อยจะเขียนเป็นลำดับเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของแต่ละกิจกรรม

1.11.3 เทคนิคการบริหารโครงการโดย CPM & PERT

การบริหารโครงการด้วย CPM และ PERT เป็นเทคนิคที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือของผู้บริหาร ในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานโครงการให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนในการวางแผนและควบคุมโครงการด้วยโครงข่าย

ในการวางแผนโครงการโดยการประยุกต์เอาวิธีการพื้นฐานเทคนิคโครงข่ายไปใช้นั้น อาจมีขั้นตอนได้ดังนี้

รูปที่ 1.24 ขั้นตอนการปฏิบัติในการวางแผนและควบคุมโครงการด้วย CPM & PERT

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนโครงการ (Project Planning)

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการศึกษาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับงานต่างๆ ที่สร้างขึ้นเป็นโครงการซึ่งเริ่มต้นแต่การเก็บข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนโครงการ เช่น การแยกงานโครงการออกเป็นงานหรือกิจกรรมย่อยๆ เพื่อจะได้ทราบว่าโครงการนั้นประกอบด้วยงานใดบ้าง แต่ละงานนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การประมาณเวลาและทรัพยากร (Time and Resource Scheduling)

เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการประมาณเวลาที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานแต่ละงานซึ่งต้องประมาณออกมาให้ได้ก่อนที่เริ่มขั้นตอนอื่นต่อไป การประมาณเวลาจำเป็นต้องอาศัยสมมุติฐานเกี่ยวกับกำลังคนและความพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่มีอยู่ การเลือกคนให้เหมาะสมกับงาน การเลือกชนิดและกำหนดจำนวนเครื่องจักร ตลอดจนเครื่องมือที่จำเป็น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเวลางานโครงการ (Project Scheduling)

ภายหลังจากการประมาณเวลาและทรัพยากรการปฏิบัติงานของแต่ละงาน การคำนวณเพื่อกำหนดเวลางานโครงการก็เริ่มดำเนินการได้ โดยแบ่งแยกการคำนวณออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เรียกการคำนวณแบบไปข้างหน้า (Forward Pass Computations) ซึ่งทำให้ทราบกำหนดเวลาที่คาดว่าจะงานแต่ละงานจะเริ่มต้นแล้วเสร็จได้เร็วที่สุด ส่วนที่ 2 เรียกว่าการคำนวณแบบย้อนกลับ (Backward Pass Computations) การคำนวณในส่วนนี้จะทำให้ทราบกำหนดได้ว่าสายงานวิกฤติของโครงข่าย และผลที่ได้จากการคำนวณดังกล่าวทำให้ทราบได้ว่าสายงานใดเป็นสายงานวิกฤติของโครงข่าย

ขั้นตอนที่ 4 การจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation)

การทำงานแต่ละงานในโครงการจะสามารถดำเนินไปได้ตามกำหนดเวลาที่คำนวณได้ในขั้นตอนที่ 3 นั้นจะต้องอยู่ภายใต้สมมุติฐานที่ว่าจะสามารถจัดกำลังคน เครื่องจักร และอุปกรณ์ให้กับงานเหล่านั้นได้อย่างเพียงพอกับความต้องการในแต่ละช่วงเวลา

ขั้นตอนที่ 5 การควบคุมโครงการ (Project Control)

เมื่อขั้นตอนการวางแผนด้วยโครงข่าย และการกำหนดเวลางานของโครงการได้ถูกปรับปรุงเป็นที่พอใจแล้ว จึงทำให้ทราบว่าโครงการจะแล้วเสร็จในวันใด หลังจากนั้นแผนของโครงการก็จะถูกนำไปดำเนินการ การควบคุมทำได้โดยการมอบหมายงานและกำหนดตารางเวลาการทำงานให้กับพนักงานและเครื่องจักรให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ และหาสาเหตุที่ทำให้งานล่าช้าพร้อมทั้งแก้ไขและเปลี่ยนแปลงแผนการทำงาน และการกำหนดเวลาต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจจะนำไปสู่การแก้ไขโครงข่าย การเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการทำงานหรือแก้ไขความสัมพันธ์ระหว่างงานต่างๆ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการคำนวณ

สัญลักษณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในสูตรเพื่อการคำนวณ และการพิจารณากำหนดเวลาต่างๆ ของแต่ละงานนั้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการอธิบายความหมายของตัวสัญลักษณ์ที่ใช้ จึงแทนความหมายของงานใดๆ ด้วยงาน (i-j) โดยจุดเริ่มต้นของงานเรียก

ว่าเหตุการณ์ I และจุดแล้วเสร็จของงานเรียกว่าเหตุการณ์ j สำหรับค่ากำจัดความหรือความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในสูตรเพื่อการคำนวณ พอสรุปได้ดังนี้

D_{i-j}	=	ประมาณช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ยของงาน $I-j$
E_i, E_j	=	เวลาเกิดขึ้นได้เร็วสุดของเหตุการณ์ I หรือ j ใดๆ
ES_{i-j}	=	เวลาเริ่มต้นเร็วสุดของงาน $I-j$
L_i, L_j	=	เวลาที่เกิดขึ้นช้าสุดของเหตุการณ์ I หรือ j ใดๆ
LF_{i-j}	=	เวลาแล้วเสร็จช้าสุดของงาน $I-j$
EF_{i-j}	=	เวลาแล้วเสร็จเร็วสุดของงาน $I-j$
LS_{i-j}	=	เวลาเริ่มต้นช้าสุดของงาน $I-j$
TF_{i-j}	=	เวลายืดหยุ่นรวม (Total Float) ของงาน $I-j$
FF_{i-j}	=	เวลายืดหยุ่นให้เปล่า (Free Float) ของงาน $I-j$
IF_{i-j}	=	เวลายืดหยุ่นอิสระ (Independent Float) ของงาน $I-j$

1.11.4 ไมโครซอฟต์แวร์โปรเจกต์

ไมโครซอฟต์แวร์โปรเจกต์ เป็นโปรแกรมที่ช่วยงานด้านการบริหารโครงการ โดยทำหน้าที่คำนวณข้อมูลที่จำเป็นในเรื่องของการทำโครงการให้ 2 เรื่องใหญ่ด้วยกัน คือ เวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้นลักษณะเด่นของโปรแกรมที่จะช่วยทำให้การบริหารโครงการเป็นอย่างง่ายตายและสะดวกยิ่งขึ้น จึงเป็นเรื่องของความสามารถในการวางแผนงาน (Schedule) และความสามารถในการคำนวณค่าใช้จ่าย (Cost)

ในการทำวางแผนงานโดยใช้ไมโครซอฟต์แวร์โปรเจกต์นั้นจะช่วยในการลดภาระงานของผู้ใช้ให้ดี เพียงแต่ผู้ใช้หรือผู้บริหารโครงการทำการป้อนข้อมูลสำคัญต่างๆ ให้กับไมโครซอฟต์แวร์ แล้วไมโครซอฟต์แวร์ก็จะทำการวางแผนงานให้โดยที่เราไม่ต้องเสียเวลา นอกจากนี้ผู้ใช้ยังสามารถดูแผนภาพของโครงการในแง่ต่างๆได้อีกหลายรูปแบบ

ไมโครซอฟต์แวร์โปรเจกต์มีความสามารถในการกำหนดใช้งานการบริหารโครงการดังนี้คือ

- เป็นการเตรียมการสำหรับการสร้างไฟล์โครงการ
  - การกำหนดค่าเริ่มต้นสำหรับให้กับโครงการ
  - การสร้างปฏิทินมาตรฐาน

- รายละเอียดของงาน (Task Information)
  - การกำหนดงาน (Task)
  - ระยะเวลาของงาน
  - ความสัมพันธ์ระหว่างงาน (Task Relations)
  - การกำหนดข้อจำกัดของงาน (Task Constraints)
- การจัดการกับทรัพยากร
  - การกำหนดรายการทรัพยากร
  - การกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมให้กับทรัพยากร
  - การมอบหมายงานให้กับทรัพยากร
  - ประเภทของงาน (Task Type)
  - แนวความคิดเรื่อง (Effort Driven)
- การติดตามงาน (Tracking)
  - การระบุความก้าวหน้าของงาน
  - การติดตามงานด้วยการใช้รายงาน
  - การสร้างรายงาน
  - การปรับแก้รายงาน
  - การSetup รายงาน
- ความสามารถในการทำงานกับโครงการอื่นๆ
- การสร้าง มาโคร และอื่นๆ